

gül üstüne aşk olsun

Reşit Güngör KALKAN

GÜL ÜSTÜNE
AŞK OLSUN
Reşit Güngör KALKAN

REŞİT GÜNGÖR KALKAN

1974 yılında Gaziantep'te doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini aynı şehirde, yüksek öğrenimini ise Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde tamamladı. 1998 yılında Türkiye Gazetesi'nin açmış olduğu, öğretmenler arası şiir yarışmasında ikincilik ödülü aldı. 'Genç Edebiyat' dergisini ancak dört sayı çıkarabildi. Yerel gazetelerde kültür-sanat editörlüğü görevlerinde bulundu. Türkiye Yazarlar Birliği üyesidir.

Yayınlanmış Kitapları

Hüzün Sendromu (şiir)
Sürgün Aşk Düğünleri (deneme)
Aşk Kadar İsyan Sesli (deneme)

gül üstüne
aşk olsun

Reşit Güngör KALKAN

GÜL ÜSTÜNE AŞK OLSUN

Editör
Şeref YILMAZ

Görsel Yönetmen
Engin ÇİFTÇİ

Kapak
İhsan DEMİRHAN

Mizanpaj
Necmi TOPAL

ISBN
975-8775-74-X

Yayın Numarası
158

Basım Yeri ve Yılı
Umut Matbaacılık,
Tel: (0212) 637 09 34
Ocak 2006

Genel Dağıtım
Gökkuşağı Pazarlama ve Dağıtım
Alayköşkü Cad. No: 12 Cağaloğlu/İSTANBUL
Tel: (0212) 519 39 33 Faks: (0212) 519 39 01

Kaynak Yayınları
Emniyet Mahallesi Huzur Sokak No: 5
34676 Üsküdar/İSTANBUL
Tel: (0216) 318 42 88 Faks: (0216) 318 52 20
www.kaynakyayinlari.com.tr

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

İyiliğe ve güle dair ilk sözümüz…

İyiliğe ve güle dair yazılmış ne varsa, ömrümüzün aşkî taraflarını geçmişin aynasında biriktiriyor yıllar yılı. Geçmiş katreler aleviyle geçiyoruz çağlardan. Tebessümü ve gülü unutan bir yüzyılı yaşıyoruz şimdilerde. Güncelin peşi sıra sürüklenip duran ruhlarımızın, anlık heyecanlarıyla mutlu oluyoruz artık. Şimdi, yazıp bir kenara bıraktığınız şiirleri, yazıları hatırlayınız lütfen; hepsinde de dokunduğunuz, dokunmak istediğiniz bir gülün izi, sancısı yok muydu sizce de? Mühürlenmiş bile olsa, 'gül yangını ömrümüz'ün üstünde duran iyilik duaları, kalbimizin en tenha saatlerine çarparak yankılanıyor mavi mi mavi bir serüven içinde! Öyle mevsimini şaşıran bir gül sağanağı aramayın ömrünüzde lütfen. Gül dediğimiz ruhumuzdan dökülen, yeni kıyam etmiş bir yeryüzü özlemidir nasılsa. Nasılsa aşk içinde dönüp duran bir gül seferindeyiz, Var mıdır bizleri yüz sürdüğümüz kapılardan geriye çevirecek yeni bir kelime?

İyiliğe ve güle dair dedim ya…

İyiliğe ve güle dair yazılmış ne varsa, hatırlayış mevsiminin küllenen hatıraları arasında, yevmiyesi kesilen çocukluğumuzun gül kardeşliğini getirirken sararan fotoğraflarda, ansızın anne dualarıyla karşımıza dikilen bir buselik fasıl buluyoruz rüyalarımızda. Unutuş kadar hatırlayışın erdemini de taşıyanların pek mutebber yazılarıyla seviniyoruz bu çağda. Hiçbir şey ıslatmıyor artık bereketi çekilen günler arasındaki yoksunluğumuzu; bir serçe tit-

reyişi kadar mahzun ve tedirginiz aynaların ufkumuzu karartan yazıları arasında. Umut diyoruz, fakat bu, bir imge serenadıyla yalayıp rüyalarımızı, uçurumların ıssızlığına bırakılmış bencilliğimiz oluyor biraz da.

Peki ben neleri mi yazdım? Dedim ya, iyiliğe ve güle dair yazılmış olan ne varsa, sıcak bir buket hâlinde evlerimize, kitaplarımıza, umutlarımıza, rüyalarımıza yeniden dönebilmek adına ne yazılması gerekiyorsa onları işte. İlk sözümüzü hitama erdirmeden ve çağlayanların yangınına ruhumu rapteyleyerek, sızımı gidereceğine inandığım neyse onu anlatmaya çalıştım daha çok. Sevgiyle yakılan bir ırmağın türküsü diyelim -izninizle- yazılanlara.

Ömür ipliğini eğiren zaman, çoğu kere aşkın ve merhametin varlığıyla hatırlanıyor içimizde. İçimizde gizlenen gülün ve aşkın yankısıyla hayatta olduğumuza inanıyoruz ve bunu, ufku yekpare bir çocukluğu anarak, acınası bir anne titizliğiyle yapıyoruz farkında olmasak bile. Yazılanlar arasında son defa dolaşırken fark ettim; umut ve dua kadar gül ve aşk medeniyetinin hercaî mirasçıları olduğumuzu bile hatırlamıyoruz, ne garip! Gördüğümüz bir rüya değildi elbet, yaşadıklarımız övünülesi bir çağrışım hesabıyla sarıp sarmalıyordu bizleri.

Denemenin tadını bilenler, yitik bir düşün peşinde ömür tüketmenin hiç de dudak bükülecek kadar süflî bir uğraş olmadığını kabul edeceklerdir elbet. Bununla birlikte, düşü olmayanlara acımak lütfunu bizlere bahşeden düşüncenin ebedi olduğunu da bilmektedirler.

Denemeyi böylesi aydınlık bir pencere bilenlere ne mutlu!

Reşit Güngör KALKAN/Kasım 2005

ADIM ŞİMDİ KIŞ

Cümleleri büyülü kılan kalemin sahibi Ali Çolak'a…

I.

Şimdi kış…

Şimdi sardalye kokulu tezgâhların, incinmişler katındaki romanların, safi siftah sevincini ansıtan geceye sinmiş karlı bir şehir fotoğrafıdır bütün albümler. Mevsimleri beyaza çeviren ılık, nazenin tütsülerden geriye adımızı, sokağımızı, soframızı kanatlandıran telâş, döşümüzde asılı hevenk; büsbütün koparmaktadır resimlerin ahengini bozan büyüyü bizlerden. Dokunduğumuz seslerin, ürkütülmüş bakışlarını toplamakta şimdi kar. Bütün izlerin, mevsim sakarlığına vurduğumuz sıradanlığını büyüten içimizde; kaybettikten sonra hatırlanan şey, nasıl kibirliyse saçları gecenin, ekmeğe sinen koku, şimdi kış…

Şimdi takvimlerden geriye düşen hüzünlü tanık bacaların, balkonların, pencerelerin, çatıların ve saçakların dibinde büyüyen geçmişi elifi elifine hatırlatmaktadır eskiyen mevsimlerle birlikte. Aynı saçların değildir saçlarını ağartan büyü; yüzün bir çırpıda değildir tanıdık. Ellerin kadar sabırlı duran her şeye kalbin; değildir işte. Beyaza rengini veren 'şurup şeker şarkılar', kırçıllığını gizlemezler gün gün eskiyen aynalarda. Fena hâlde aksayan o güzelim çocuklar, karın büyüsüne makas atan şehirli kızların okuduğu romanlarda kalmıştır, arasında gül kurusu… "Benim" dersin, "okuduğum kitaplarda çiseleyen yüzüm, her mevsim gizli bir gebelik bıraktı bende." Her mevsim, saklı bir kent olurken

bana karışan, ergenliğimin yazıları henüz solmamıştı duvarlarda. Bütün izlerin, mevsim kerametine saydığımız doğurganlığını çoğaltan habire, fotoğraflardan geriye hatırlanan şey, nasıl sabırlıysa saçları baharın, işçinin kalbine sinen korku, şimdi kış…

Şimdi bir anne kalbi kadar berrak bir güz bıraktık geride. 'İçimizde biriken hazineleri kışın', bütün kelimelerimizi kemiren asil soğuk, uğunduğumuz mihrap, çelinmeye teşne bir akıl bırakırken güz, aşkleyin akan ırmaklar kurdurdu sofrasına geçen yıllarımızın. Hep geç kalınmışlık hevesine sektirdiğimiz hayat, yenilenmenin verdiği dinçlik kadar ağartmadı kıyısında beklettiğimiz mektup aşklarını. "Güzdür" dedik, "tez geçer elbet; değil mi ki, cesametiyle içimize sokulan kış, bilir zahir kışlığını, önümüzde bekleşen çocukların babalarını da…" Böylece giriverdik eşiğine içimizde biriken hazineleri içinde kışın...

Şimdi kış…

Şimdi bütün cemreleri niyaza çağıran bir hoyratlık dağlarda. Niyaza çağıran ve hoyrat dağları şehirleyin sınayan bir eskimezlik için günahlarımızdan taşan bütün bir kirlenmişlik… Kar; inadına içimize içimize yağıyorken, nedendir çocuklardaki bu beyaz, sütdişlerinden taşan berrak sabahlar? Bir beklediğin oldu say, sayamadığın bütün bekletilmişliklere. Bir fotoğraf düşsün içine, bırakılmışlığını hayra yoran en fazla. Gül mevsimini hatırlatan o dakik imrenişinle birlikte, kış için yazılmış bütün silkinişleri de hatırla. Ne varsa hakikat saydığın cümlelere giydirilmiş, tut kışın hazin yüzünü inadına. Şimdi atlas yorganın üzerimize boca ettiği sarhoşluk, kirlenen bir beyaz rüya içinde yıkasın yıkanılmayan ne kalmışsa. En fazla da Erzurum'un, Kars'ın, Sarıkamış'ın ve Antep'in türkülerini, yıkasın…

II.

Adım kış…

Adım beyaz tülbentlere sarılı korkularla sokulur şehirlere. Utanmadan kirlettiğim yüzünüze, kibirli bir alışkanlık yapıştıran ben, odun ve kömür kokulu sabahların tek mevsimlik konuğu… Sıcacık odaların içinde biriktirdiğim beyaz tebessüm kadar, titrek ışıklara sinen gözleri de gördüğüm için suçluyum biraz. Kıskandığınız, sakladığınız, ürperdiğiniz şeyler adına; kıskanç, saklanılası ve ürperten duygular sağanağıyım ömrünüze. Bende gizli bir gebelik bırakan döşümde asılı hevenk, yeni bir aydınlığı büyütür hazinelerim içre. "Kış" dersiniz, "nasıl da uğursuz bir teselliyi çağırdı bu yıl. Henüz verilmemiş ödünçlerimizi bile beklemeden çaldı kapıyı mübarek!" Bütün sırların, yeni bir aralanmayla sıkıştırdığı ruh kamaşmalarını besleyen içimizde, üşümelerin ardından duyulan şey, nasıl asilse karnımdaki bereket, sokaklara sinen koku, adım kış…

Adım harmanlarda hatırlanan o kirli müjdeyi salık verirken ulaklarla, boş ambarların, tamtakır mutfakların, bodrumların ve ardiyelerin dibinde büyüyen sıkıntılarla anılmaktadır; eskiyen mevsimlerle birlikte. Kitapların yazdıklarını ezberleyen ben, yenilmişler safında olduğum kadar kışım hep. Anılası hesaplanan o tertemiz takvimleri yeminli çekmecelere kilitlerken sizler, tek mevsimlik konukluğumun eskiyen sayfalarını çeviririm göz açıp kapayıncaya dek. O temiz sabahlarınıza sinirler ekleyen tabiatım, şehirlerinizi lekeleyen haytalık, üşüyen perdelerin aralığında bekleyen kahır; bendendir çektiğiniz ne varsa üzünç kelimesinin doğurduğu… Güz kardeşimi ağırlarken gösterdiğiniz hüner, bilirim, ben gelince kesilir ödeşmiş insanların duyduğu iç huzur gibi içinizde. Bütün aynaların yeni bir yalnızlıkla kapandığı o geç saatlerde, birden ayaklanıveren öfke içimde, bembeyaz örtülerden sonra hatırlamaya çalış-

tığınız eski suret, nasıl gümüşse saçları yağmur kardeşimin, umutlara sinen dua, adım kış…

Adım, sıcacık fırınlar önünde bekleşen kumru gözlerini harlanan ocağa dikmişlerin titrek hâllerine sinmiştir şimdi. Şimdi titrek hâllerinizle, üzerinize sinen korkum kadar korkuluyum Allah'ın önünde.

Adım kış…

Şimdi kış…

BEN YOKKEN ÇAĞDAŞ MIDIR YERYÜZÜ

Ben orada yokum ya, bütün mavilikleri üzerine örten çocuklardan kıskanırım uykularını sonradan. İçime sığmayan o iğde, kokusunu yetimlere taşıyan akasya, esenlik zamanlarından bir cezayir menekşesi ve saklı akşamlara denk düşen erguvan olur bulvarlar. Sokaklar, sinemalar, aşevleri, yorgun bir ikindiyle kıskanır çocukluğumu dünden. Üşüdüğüm vakitlerde şimdi, nasıl da kibardır öpülesi elleriyle anneler. Anneler ki, oğullarının ve kızlarının ergenlikten beslenen sıcacık kucağıdırlar ölünceye kadar.

Esenlik zamanı dedim ya, bakmayın siz, birkaç iyi adamın ateşler yakarak, demli çaylar eşliğinde söyledikleri hünerli derviş klâsiği hepi topu. Oysa halim, bir sırça saray gibi derinden gelen seslere kulak kesilmiş kuyulardır artık. Duyulmayan, taş kesilmiş yüreklerin attığı, küs duran bir riya köpüğü. Silinen bir tamahkârlıkla yüreğimizi dayadığımız ırmak, tanımsız bir dost yüzü, hırpalanmış anı fotoğrafları gibi kuruttuğumuz sevap iklimleriyle yiterken yolumuz, savunulacak bir tat yok, tat bırakılmamış ağzımızda. Vakit erdiğinden gerek, ne derviş yüzlü ateşi karıştıranlar kaldı, ne de hünerli türküler söyleyen gece dostları. Açtığım bütün kapıların, tıpırtısını duyuran yağmurun ve keskin sabahlarına eleğimsağmaların doluştuğu baharlarca, göğsümde taşıdığım bir hüner olur meşhurluğum, yürüyerek aydınlattığım dünya içre. İçimde bir kuyu, aklımda ateşi karıştıran derviş çehreler ve anılası günleri aralayan birkaç hatıra defteri gizli çekmecelerde… Filinta gibi cümlelerin, gelin gibi kelimelerin içinde

anılsın diye adım, benim yokluğumu duyurmayan gizli bir nefret taşır üzerime yazılı kitabelerden. Bütün mavilikleri üzerine örten çocukların uykusuna sinen yapışkanlık ve yürüdüğüm yalnızlıklarca kalabalık bir suretle taşarım iyiliklerin üzerine. Mesleğim meleklerin haritasından kopartılmış bir fitnedir bazıları için. Başını dik tutanların omuzbaşlarında bulduğum sükut, yeminlerin ve kırılan aynaların yankısıdır yeryüzünde.

Benim bilinçli nazarımla dünyada, yetimlerin başları sıvazlanır yeniden, yeniden yağar iplik iplik gözyaşları yetimliğimin ortasında zorlanan baharlarla birlikte. Üzerimizden alçak bir uçuşla geçen yıllar, bırakılan alışkanlıklarımız kadar saklıdır daima. Önünde beklediğimiz seferberlik duyurusu, ellenmiş bayraklar ve bir ümit olsun için duaların, yazgısı sızıya dönüşmüşlerin durağıdır bastığımız her karış toprak. Bilirsiniz, unuttuktan sonra hatırlanan şey, hatırlayınca unutulmuştur çoğu zaman. Yılların ağartısıyla sendelenmiş sandukaların verdiği ürperiş, apansız geliveren bahar ağrısı, çiçeğe durmuş ağaçların altında kımıltısını duyuran zinde bereket, hep biryerlerde olmak adına geçen devrilmiş kalelerdir içimizde. Kitapların, sayfaların üzerine eğilen başlarla başlayan ağrımız, ağırlaşan başların ağrıttığı baş kesildi başımıza sonradan. Kimin tehditini görmüşsek nazar sayılan uçurumlarda, kimin hengamesi çalınmışsa kulağımıza, indirendir bayraklarımızı aşk katında. Bize karanlık biryerleri işaretleyen kimseler, aydınlık zannettikleri kucaklarda söndürdüler kandillerini ruhumuzun. Kaçırdığımız zamana karşı, beslediğimiz kadim hatıralar arasında kalan biryerlerde olmak ve biryerlerin olmak adına tutuşturduğumuz masiva denizi, içsel göç, üzerimizde kalan suç gibi derin, kavi bir yalnızlık kumkuması acımışlık, ağzımızın bir kenarında. Yüzümüzü kitaplaştıran çiğlik, avuçlarımızda biriken çığlık ve beddua edilmiş bütün yaraları göğerterek coşan atlarımız kalmasa da sulh-u sabır içinde bekleyen, bizdik elbet biz başımıza bekleyen. Üzerimize kilitlenen kış altında ısıt-

tığımız o efsunkâr umut, nedensiz ürpertilerle dineldiğimiz ayak sesleri ve dost yüzlerin mihrabımıza bıraktığı acı kevser, bilinecek bütün içinde kanıyorken baharleyin. Şimdi desem ki, ey ateşini sırtında taşıyanlar, bütün öykülerimi yakıyorum işte. İşte bildiğim bütün türkülerim salgısız. Birikmiş günahlarımı katrelerken aşk, belli etmeden boğuluyorum ayaklarım teneşire meyyal. Aşk diyorum daha ne olsun, berrak yüzleriyle savaşan çocukların büyüsü. Ötelenen rüyalarımdan taşıyorken umut, frenk havadisleriyle tertipleniyorken sadra suikast ve bellenen bir yerlerim ağarırken sebepsiz; vardır çağdaşlığımı geciktiren anısız zamanlar. Yıktığım çağların aşk çocukları içinde, yazık ki ben yokum…

Ben şimdi orada yokum ya, mavisini çaldıklarından biraz da küs durur içimdeki çocuk. Çok zamandır farkında olmadan karşıladığım bahar, dik bir delikanlılıkla sarkıntılık eder yaza doğru. Yeniden kederleniyorken akşamlarına asılı çiğdemlerle birlikte, yazdır paklayan yüreğimizdeki nevruzu. Güneşten çıkagelen karbeyaz dualar, tütsülediğimiz kelimeler arasında, yani bir melek katında durur anısı sızılı duran esmer eylem günlükleri… Şimdi yeryüzü, bulunmuşken kaybedilen bir sevinçle üzülmektedir kirlenen beyaza. Bana sürgün, bana firak, bana zemherilenen bir çehre yakıştırmaktadır kayzerler; kirlenen çaputlar, belgeler arasında. Yokum, yokluğum dinç bir karartıyla hastalanır her gün. Yıktığım kitabeleri, işgal edilen yortularıyla şark; yeryüzünden silininceye kadar adım, her adımda bayat bir tebessüm sancısı istemekte yetimliğimden.

Ben şimdi orada yokum ya, çağdaş mıdır yeryüzü?

GÜL ÜSTÜNE AŞK OLSUN

Bütün zamanların sevgilisine...

"Her gül, bir hayatı taşır." cümlesi sizin de içinizi ısıtmıyor mu gerçekten? Gül, aydınlık bir rüyanın ışıklı yollarını açtığı gibi, zulmetin kapılarını sonuna kadar kapatan tılsım oluyor kitap sayfalarında. Kitap sayfalarında deyişime bakmayın siz, dünyanın gül üstüne aşk olması için döndüğünü kim inkâr edebilir ki? Böyle başlayalım sözümüze. Böyle başlayalım çünkü, değil mi ki her cemre için beklenilen bahar ve her sayfada açılan ömür ıssızlığı 'bir gülü andıkça' tazeleniyor farkında olmadan cümlemiz. İnanmak istiyoruz bizleri ateşe çağıran bir gül hatırına. İnanmak istiyoruz kötümser günlerin ucunda bekleyen yeni bir hayata. İnanmak istiyor ve hayatı taşıyan bir tek gül için, sızılı bir medeniyet rayihasını da biriktiriyoruz inadına. Çağrıldığımız gül sofralarının, ateşin arzularını seyredenler kadar büklümlüyüz kendi içimize bile. Biliyorum, şairler meclisinin biricik nesnesidir gül. Yılgınlık zamanlarının uzlet anında hatırlanan ve hatırlanırken sada ile selâmlanan kelimeler büyüsüdür içimizde o. Adımlarımızı çabuklaştıran, bir saadet vaktini güle ayarlayan çağlardan geçtik, biliyorum. İncinmişliğimize aldırmadan, incinmesinden daha çok kaygılandık en sevgiliye, güle…

Gül diyoruz, bunu sessizce, kimsecikler duymadan söylüyoruz en çok. Gül diyoruz, merhamet kokan elleriyle annelerimizi anıyoruz gül yerine. Gül diyoruz, kısacık bir eskime düşüyor avucumuzdan, solgun bir yüzle diriliyoruz gül takviminden pa-

yımıza düşen umutla. Hepsinin yerine, vurulduğumuz bir tek gül gibi anarak geçmişin hikayesini, denizden kıyıya doğru çoğalan bir ses bekliyoruz yumarak kalbimizi. Kalbimizi yumarak çoğalan bir ses değil kıyıdan beklediğimiz. Gül diyoruz, "kefenini hazır tutan bir babanın oğulları" olduğumuzu söylüyoruz daha çok. Kıyıdaki ses, annelerin merhameti ve kefenini hazır tutan bir baba kadar ağır bir hayat taşıyor yaşadıklarımızdan biteviye. Gülün aydınlık kıldığı bir mihrap gibi a(rı)nıyoruz gülün şavkıyla. Aynı domurmuşlukla birleşiyor bir vahadan sesimiz.

Ey gül! Ey kararan günlerimizin biricik habercisi! Sana, çağları yırtan kefenlerimize sarılarak açıyoruz kalblerimizi ukbadan. Şimdi yerini beğenmeyenlere mahsus bir burukluk içimizde ve libaslarımız akşamları hayal sıkletimizi taşımıyor yeminle bile. Bilmelisin işte, kirlenen biryerlerimize esrik tadını banıyoruz her vakit. Geçtiğin çağların soylu seferlerine imreniyoruz şimdi. İçimizde biriken korkunun bereketiyle aydınlanıyor kirlenen biryerlerimize sürdüğümüz ilk gençlik satırları. Hatırlarsın ya, hani toplanmıştık ve bir eski zamandı; dünyanın en eski bir çağlayanındaydık, yavan ve fakat muhabbet buketleriyle seviyorduk aşk olup içimize sürdüğün hikmet aşısını. Toplanmıştık ve adını anıp, ateşler yakarak ısıtmıştık bütün evreni. Bütün evreni gül diye anlatmıştık, divançemizde bir sağırlık sonra… Toplanmıştık ve umurumuz olmuştun bizleyin. Süreğen bir fasıl nidasıyla karşılamıştık seni. Seni karşılamıştık gül günlerinde. Sustukça çoğalan, susarak çoğalttığımız çığlıklarla dolarken kırbalar, aynı yüzümüzle doğrulmuştuk gösterdiğin veche neresi ise…

Ey gül! Ey yankısı gül yangını duaların sahibi! Sana, bir dağ olup bütün haritaların en kutsal renklerini getirmiştik şunca zaman önce. Şunca zaman önceydi ki bütün düşünceleri, her gözün gördüğünü/görmediğini, berrak bir sabahla göstermiştin bizlere. Bakraçlarımızı, pınarına daldırırkenki heyecanımıza tebessüm deryası incilerini göstererek katılmıştın. Kılıçlanmıştık

aynı asır içinde ve kılıçlanmıştık gül kardeşliğine halel gelmeye diye. Harç karmıştın bizleri kardeş bilip. Uyuduğun zamanlarda bile görklü bir dünya vaadetmiştin. Geçtiğin sokaklardan bilinirdi görmeyen gözlerce geçtiğin. Bilinirdi adını aynı el ile yıkamışların yüzlerine sürdükleri dinçlik. Yeminlerin senin adınla anıldığı olurdu yolda kalmışlar arasında. Su gibi berrak bir merhamet eklemiştin içimizin ırmaklarına. Berrak bir ırmakleyin, Yusuf'u hüsünleyerek ve çalap sözümüze kem olsun şifa, sakasıydık bilinmez kuyularda. Peki neydi bizleri hiçliğin hartasında bekleyen?

Ey gül! Ey uçurumların kıyısında bekleyen gümrah yankı! Günlerimizin hoyrat yüzünü şimdi bir kış tedirginliği ile taşıyoruz içimizde. Şunca zaman seni, hep seni adımlarken, bir hazan çağını ödedik ödenecek bütün hesapların üstünde. Tozan bir heyula denizinde, bir salim dağ eteğinde ve evlerin çatılarına kurduğumuz kölelik kafesinde hep seni, hep seni andık. Vara diye yüzümüz tılsım, vara diye elimiz kir, vara diye kalbimiz zencefil şimdi. Gökçe katından bir güneş seli dökülsün, vara diye evlerimize yeniden gül mevsimi. Senin yanındayken bir gün ışımasıydı duaların kalbimize ağan sırrı. Sen varken gül oluyordu takvimler. Yenilgi sen aramızdayken güzeldi yengiden bile.

Ey gül! Ey saklı kalmış bir masal denizi! Senin kokunu arıyor şimdi ülkeler, kıtalar… Senin sevgiline duyduğun vuslat hasretiyle çatlıyor aşkî olan bütün yürekler… İçimizde, yorgunluk atlasının delişmen atlarıyla koşturuyoruz sevgimizi; katranlara, neft kokulu bulvarlara ve caddelere rağmen… Vara diye yüzümüz tılsım, vara diye elimiz kir, vara diye kalbimiz zencefil şimdi. Gökçe katından bir güneş seli dökülsün, vara diye evlerimize yeniden gül mevsimi.

GÜL YARASI

I.

Sancılı bir mevsimden yakamızı kurtaralı çok olmadı. Henüz ustalaşmamış aynaların yoksulluğuyla bakıyoruz hayata. Maişet telâşına düştüğümüzden midir nedir, dost yüzlerle olan eski sıcak muhabbetlere nazaran, yazın son günlerini anımsatan esrik kokunun hüzün tadını bile duyumsayamaz olduk hiç. Ah o hurma dallarının çöle bir yıldırım gibi inen cüretkâr ve cömert günleri! İkindi yalnızlığını yaşatan kerpiçlerin serinleten dam altı konuşmaları değil miydi dualarımızı saklı tutan? Nerede şimdi o masum telâş; haybeden günlerin dağlara uzayan sesleri, aşk…

Göz tutan kervanların peşi sıra düşerken, görkemli yaşamışlığımızı yadsıyan ellere düştük nedense. Kurutulan hercaî güllerin yarası omuzlarımıza bindi, fakat gergeflerin plâstik kokularını kaldıramadık.

Her dem kirlenen bir misafirhanenin, kadim ve kirlenmemiş bir misafiri olmak pahasına, mırıldandığımız ‘ şair duaları’ gibi akıp giden ömrümüzden ne kaldı dersiniz geriye? Belki de bunun için olsa gerek, ‘Yaşamak Ağrısı’ diye sırtımıza vurulan ‘asil yaralarımızın’ kabuk bağlamayışı… terk edilen bütün zamanların izini süren bir inanışlık çağının asr’a yemin eden dil yaralarının fevkinde tutulan aşk için her şey! Yani yaralarımız ki, insanlığımızın ve haklılığımızın ateşe kızdırılmış mührü. Yaralarımız ki, çığlık çığlığa suskunluğumuzun devasa belgesi…

Yakamıza Allah'ın güllerini takan sevinç günleri uzakta kalmış olsa da, kaygılarımızı hep hazır hissetmeliyiz yüreğimizde. Zamanı, bir karınca sırtında taşıyan dünyanın en soylu köleleri olmalıyız. Dünyanın en soylu köleleri… Aşkın, sevincin ve zaferin gedikli kutsallığını söküp atmak için direnen yanlarımız olmalı, kışta ve yoklukta. Tökezlemeden çıkılan bir dağımız, ağlamadan sulanan gözlerimiz olmalı. Sigaya çekilen benliğimizin, efendi tedbirleriyle kuşanmalıyız merhameti. Yazdıklarımızın ve yazarken okuduklarımızın hep ilk işareti olmalıyız. Oynadığımız oyunun her karesinde, gözümüze kaçan dünyanın her boylamında, sükut gibi uzayan bakir tavırlarımız olmalı.

Tavırlarımız olmalı 'klâs bir duruş' gibi…

Yazmak soylu bir eylemse eğer, okumak; som altından bir sabır heykeli yoğurmaktır usançsız. Zamanı bir karıncanın sırtında taşıyan dünyanın en soylu mısralarını işlemeliyiz sabır heykelinin yüreğine… Otogarları anlamlandıran şey, siyah beyaz bir umudun zaman içinde donuklaşması olabilir mi? Yoksa utancımızdan gizlediğimiz içimizin kirlenmiş aynası mıdır donuklaşan görüntülerin gizledikleri?... Her şeyi gözümüzde büyüten o soylu ilham, akçenin geçer olduğu zamanları, bir lütuf bilerek avuçlarımıza bırakırken, 'her şey' gözümüzde küçülecek mi acaba?

Deliliğe vurduğumuz aşkı bizler mi öldürdük yoksa?

II.

Ağlamak diyorum, daha samimi olmalı…

Bengisular, cuşu huruşlar, 'Vaktinde gel sevgilim'ler olmalı. İnce sızı gibi duyumsatan özlemler olmalı. Varılması vardiyasız ve sürçmeden çıkılan dağlar olmalı; karanlığında ateşlerin yakınlığı…

Akşamdır vakit…

Radyoda ince saz taksimi, masada kâğıt kalem olmalı. Duvarları, pencereleri, kapıları ay aydınlık gösteren cümleler olmalı. Gitmelerin değil, kalmaların olmalı ayaklarından eşiğine dökülen. Bir 'Machbeth' olmalı dönüp dönüp okuduğum İsa'dan sonra… İnce hatlarla çizilmiş bir Meryem olmalı rüyalarımın bakir tedirginliği; acem minyatürlerinden kalan son çoban çıvgını…

İlkyaz birden bire gelmeli, sevmeler birden bire… Açık bırakmalıyım yine kapıları, pencereleri; güneş birden bire vurmalı utangaç formikalarla döşenmiş odama. Çabucak bitirmeliyim kalın meşin kaplı kitapları ve tereddütsüz mısralarım olmalı aşk çağrışımında açık uçlu. Kendimden habersiz susmalıyım ve konuşacak aynalarım çoğalmalı; her sabah tüccar duruşuma imrenerek bakmalıyım. Mektuplar yazmalıyım sonra Othello'ya; "Artık sancılar dindi, kurulgan değilim eskisi gibi sarnıçlara." demeliyim. Kurutulmuş çiçekler göndermeliyim Züleyha için dağlardan, az biraz hırpalanmış… 'Vaktinde gel sevgilim'i yoksa insanın, soylu semahları olmalı yerine pervane! Geceleri 'şeb-i arus' aydınlığında olmalı sevgiliye duyulan sözlerim. Günü biterken karşılayan kalbimde bir esenlik olmalı. İnce yağmurların avlulara düşen serinliğini yaşarken, alnımı ıslatmalıyım serlevha düşleriyle. Umudum her dem muştuların tazeliğinde diri olmalı.

İlk yaz birden bire gelmeli, sevmeler birden bire…

Kuşlarım olmalı rengarenk, öpüp sözcüklerin dilinden anlatmalılar bana eleğimsağma. Halaylara duran zencefil kokulu ilk göz ağrılarım olmalı. Rüyalarımı kana kana içiren sevgili keman seslerim, bir ney ferahlığında çıkılan yüksek heveslerim olmalı. Vazgeçmeliyim telâşlı öpüşlerden ve kuşlarımı salmalıyım ıssız köy ovalarına.

Vakit durmalı, sesler susmalı ve ben narin sulara dalmalıyım…

Geceyi çekmeliyim içime, yıldızlar aşk gibi gelmeli usul usul... Evren bütün bütün susmalı! Kalmışsa aşkların en ince tor-

tusu, alıp onu gönlüme, yıldızlara sunmalıyım; yar diye.. Durgun sulara şiirler yazmalıyım; sular seller gibi geçmeli yıllar. Saçları varsa hayatın, evrensel saçları varsa eğer, örgü örgü yapmalıyım türküleri. Bahanelerim olmalı yine yürek temrinlerini tekrarladığım; incinen taraflarım için. Aşklarım, düşlerim, gülüşlerim için…

Ağlamak diyorum, daha samimi olmalı…

Bengisular, cuş-u huruşlar, 'Vaktinde gel sevgilim'ler olmalı. İnce sızısını duyumsatan özlemler, varılması vardiyasız ve sürçmeden çıkılan dağlar olmalı; karanlığında ateşlerin yıkıldığı…

Akşamdır vakit…

Daüssılaların çıldırtan yalnızlığında yazılmış destanlarım olmalı. Unuttuğum bir sevgilim, terk ettiğim batıl inançlarım olmalı; at nallarım, üzerliklerim… Beni kuytusuna çeken serin gölgeliklerim olmalı… Gölgeliklerin kuytusunda usul usul ölmeliyim! Kimsecikler duymamalı, ben ölmeliyim!

NİSAN BİR ŞİİRDİR VUSLATI HATIRLATAN

I.

Nisan, yaşmaklı kızlar, güneş ve dal…

Yolcu türkülerinden derlediğim bir solukluk serüven duydum içinde. Ellerimde, gözlerimde ve yüreğimde çakan envai şimşek, beni baharların dostu kılmalı. Gün vurmalı değil mi içime, yeniden kanatlanmalı işte serimde esen aşkın yelleri! Kaldırın diyesim geliyor avuçlarınızı Allah'a, şükrün secdelerinden bir ev yapın kendiniz ve sevdiğiniz için şebnemlerle gönül gönüle. Nisan, aşkın gözlerinden ağaran yaşların renkleriyle tutuldu bahçelerdeki dallara; sevmek, altı altmışbeşlik bir çoban kavalı; şiir, zencilerin bembeyaz yüreklerinden sağır bir dünyaya taşan ak bir güvercin, kelepçelerin karasında… Bizim olmayan hayatların nisan haritasında azığımıza düşen parçalarını an be an yeniden yaşatan esrarlı mevsim pusulalarını n'eylemeli ya Rab?

Nisan'ı hatırlatan ne varsa ve ne varsa sürüp giden bir hikâyeden arta kalan, yorgun mevsimlerin bakiyesi hepimiz için. Yani diri tuttuğumuz umutların evrensel tebessümleri vardır o sırça köşklerin henüz kağşamamış ilk basamaklarında. Varlığını kederden bildiğimiz aşk gibi bir solukluk yaşamak vardır ilk yemişini veren dallar arasında. Yaşamak şarkısının şiirlere gebe ilk busesi ve ölmek ağrısının somurtkan sızısı vardır bir Yahya Kemal şiirinde;

"Yaşamak zevki nedir bilmez ölümden korkan!
Gür bir imanla damarlarda ateşten bir kan."

Nisan çünkü, bir sevmek aralanmasıdır. Kuş tüyü düşlerin ilk satırlarından bulaşan tatlı bir yorgunluk süzülmesidir bütün renkler. Bakın unutuyordum, nisanı bulduğumuz ilk günlerde, ağaç düğünlerini yazmamak olur mu hiç? Gerinen bedenlerinden hayata sundukları çiçeklerin bakir kokularını nasıl duyumsamaz ki insan? Hadi ağaçlar mevsimlik rüyalarını yaşıyorlar diyelim, ya çocukların sevincine ne demeli? Karne zamanlarının onları nasıl da sıkboğaz ettiğini bildiğim için, gözlerinden baharın renklerine karışan dünyanın en içten coşkusunu seyre doyamaz insan. Çocuklar nisanın en olgun meyveleri…

Nisan, yaşmaklı kızlar, güneş ve dal…

Gün gün hatıraların arasından sıyrılıp gelen garip bir "mahçupluk imtihanı" her şey. Gözlerimizin alabildiğine güzellikleri aradığı bir kutlu mevsim saati. Artık yeniden sulara karışmanın zamanı gelmiştir; dökülen eleğimsağmaların, şirazelere dönen aşk buklelerinin, perdelerin aralanmış tüllerinde duran sarışın bir akşamın şükürleri artıran ezanları dokunmuştur yüreklerin bamteline!.. İçimizde büyüyen çocuğu, sokakların renkli seslerine bırakabiliriz artık. Çünkü içinde nisan olan ve nisanı hatırlatan büyülü serüven, bitimsiz şarkılarla yoklamaktadır evimizin, kitaplarımızın, elbiselerimizin ve akşamlarımızın kalabalıklarını. İçimizdeki çocuğun peşinden koşacağı bütün 'hevenk' salıverilmiştir ortalığa. Ucunda asılı duran oyunları birer birer sunmaktadır sokak aralarına. Korkmadan girdiğimiz şiir, şehirlerin ve leylâk kokularının peşinden sürüklenen menekşelerin, çitlembik ve yeryüzünü sevgiye boyayan aşk kurusunun yeminli bir tercümanıdır artık hayat!.. Gül kurusu seslerin, yekinip duran ince hastalıkların ve ömrümüzden akıp giden senelerin hüzünlü ve fakat içten bir burukluğu kalmıştır günlerin arasında.

Galiba Ziya Osman Saba, güngörmüşlüğünün pişmanlıklarını "Geç Kaldık Ya Rab" şiiriyle paylaşmak istiyordu;

"Geç kaldık ya Rab, geç kaldık
Şu hayat işte, gök, dallar, gün
Bizi sardı ya Rab geç kaldık
Bırakıp fazlasını ömrün
Koşup sükununa ermeğe
Geç kaldık ya Rab, geç kaldık"

Nisan çünkü, bir armağandır bize hatıralardan. Unuttuğumuz sevinçlerin, sıkıntıların bitiminden sonra, ellerimizden boşalan bahar tadında aşk demetlerini tutuşturur şiirlerin, şarkıların hüzünlü kuşları. Sonra çekiliverir sessiz bir çığlıkla gırtlağımızda kalan yetimlik sızıları. Şehirlerin, o çok bilmişlik ruhundan taşan deli sevdalar, nisanın serin sularında ıslatacaklardır kış huzursuzluğunu. Yani seyrine daldığımız hayat, tatlı rüyalardan süzülen kırılgan bir devrin sonunu ilân etmektir cümle aleme!

Nisan'ı hatırlatan ne varsa sürüp giden bir hikâyeden arta kalan, yorgun mevsimlerin bakiyesi hepimiz için. Yani diri tuttuğumuz umutların evrensel tebessümleri vardır o sırça köşklerin henüz kağşamamış ilk basamaklarında. Varlığını kaderden bildiğimiz aşk gibi bir solukluk yaşamak vardır ilk yemişini veren dallar arasında. Yaşamak şarkısının şiirlere gebe ilk busesi ve ölmek ağrısının somurtkan sızısı vardır bir Yahya Kemal şiirinde;

"Beklemem fecrini açan nisanın,
Özlemem vaktini dağ dağ kızaran erguvanın"

Nisana kızanların, kış kadar teslimiyetçi bir tembellik hastalarından olduklarını düşünmüşümdür hep. İçinde bir bahçe arzusu duymayan böyleleri için ne denilse, ne yapılsa fayda etmez.

Uzanmak arzusunun ve kırların bizleri bekleyen silme yeşilliğinin tadını çıkarmaya nisandan başlamak kadar kârlı bir kazanç var mıdır sanki? İçimizdeki bahçe düşü nisandan başlar her daim… Çünkü nisan bir şiirdir, vuslatı hatırlatan: çünkü şiir bir vuslattır; nisanı dost bilenlerin bütün bir kış sabırsızlanarak beklediği…

II.

Yorgunluk durağının sevimliliğini tattıran tatlı bir ay daha bitiyor ve günlerin ritmini yakalamaya yeminli yazılar avuçlarımızdan uçuyor birer birer. Nisan, sabrımızı zorlayan barış heyecanlarının son hamlesiyle kursağımıza bir düğüm daha atıyor. Benim haklılığım ve yanımdan ayırmadığım şiirlerin rengi de sararmaya başladı usul usul. Çünkü sevimli bir tebessümün, şiirlerin tül kanatlı kelimelerinde gezdirdiği çocuk yüzlü yalnızlık; biten bir ayın verdiği yorgunluk kadar barış kokmalı, değil mi?.. Yok, şimdi yeniden Filistin demeyeceğim fakat, Filistin'de soluyor çiçekler dal dal.

Sarmaşıkların bukleli köşelerinden dünyamıza serpilen hayat, bir çocuk neşesi gibi ayrılıyor günlerimizin söz tutmaz dizeleri arasından. Herşey bütünleyendir kalbimizi; kalbimizi aşka çağıran bir yoksul roman bülümüdür herşey... Şimdi sokakların, çeşmelerin, güvercinlerin ve eleğimsağmaların hoyrat ateşlerini bekliyor buz gibi mermerleri özleyen alınlar. Yani buğulu serencamıyla ince bir kıstırılmışlık hâlini süzüyor perdelerin uçucu uykuları. Unutulmuş bir peri masalını, kadife yumuşaklığında geceler örtüyor üzerimize; o saat ağrısı kesiliyor yıldızlardan sarkan meleklerin!..

Bizi gören bir keder atlasında gezdiriyor bizleri hayat, sonra yeniliyor türkülerimizi. Örneğin, düğünlerin halay başında sıkıntılarını sektiren bir delikanlı oluyor nisan ve gümrah sevinçlerle boca ediyor üzerimize güneşi! Evlerin bacalarından akıve-

ren sadelik, silik bir hayır kokusunu davetliyor sıralanmış söğütlere. Şimdi şehir, bir Ahmet Haşim gölgeliğinde ve Yahya Kemal gibi sürüklüyor hüzünleri...

Bir söz vardı ya hani, günlerimizi bir yaşamak şarkısının duldalığında bırakarak ırmaklara düşüren; "Seher vakti türkülerle düştüm yollara/ Bu türküler hepimizin sesime ses ver!.." Nisan, anlayamadığımız vakitlerin sessizliğiyle birlikte kapayıverdi birden perdelerini. Süzülmüş bir hatıra deseniyle el sallıyor artık akşamlar ve şehir deniz kokulu rüyalarla giriyor yalnızlığımıza. Çünkü yaşamaya gidilen bir Nisan'ın masalından bizlere, uğurlanmış bir aşk otobüsü kalıyor!..

Şimdi hayat şarkısının söz değmemiş kelimeleriyle vurulan bir ırmak vardır ömrümüzün yaslı duran bir kıyısında. Yani dağlarına gönül koyduğumuz bir delikanlılığın sayhasından süzülen gül kurusu bir arzu ve kederlerin kursağında düğümlü bir heyecan vardır nisan diye içimize çektiğimiz günlerden kalan...

Nisan bitti!.. Tedirgin kuşların pusulalarını sürükleyen aşk da öyle, bitti! Her ne varsa gökyüzü sürgünlerini hatırlatan bize, cümbüşler, renkler, telâşlar bitti! Siyahların akça pakça gönlümüze seğirttiği ve mavilerin aşk utangaçlığıyla sarılara sarıldığı bir zümrüd ü anka bilinmezliğinde mevsimler; bitti!..

Çocuklaşan adımlarımızı sayamadan daha ve daha sürükleyemeden ikindi gölgeliklerini peşimiz sıra; ansızın, insicamsız bir kukuleta gibi sıyrılan boynumuzdan nisan bitti. Sarmaşıkların bukleli köşelerinden dünyamıza serpilen hayat, bir çocuk neşesi gibi ayrılıyor günlerimizin söz tutmaz dizeleri arasından. Herşey bütünleyendir kalbimizi; aşka çağıran bir yoksul roman bölümüdür herşey; bitti...

ÖMRÜMÜZ EYLÜL AĞRISI

Bünyamin K.'ya, şiirin ölümsüzlüğüyle…

I.

Eskiyen, eskiyi hatırlatan, daha doğrusu sazendelik faslından taksimler geçen hanende günlerin hastasıyım ben. Velev ki elleri ola safran sarısı semazenlerin, velev ki Rabbe uzayan bir dal ola hışırtılı, ilk harfinde "E" olan…

Duyamadım, "eylül" mü dediniz?

Ah evet, eylül… Girdap kalesinden hüzün vadilerine doğru katran türküleri söyleyen ve aşk kakmalı sedef saplı hançerlerin hışmına uğramış bir mevsim kölesi!.. Sonra zambakların, "ney"lerin, açelyaların dur durak bilmeyen imbat çığlıkları…

Diyelim ki bir mavi aydınlık ve bir harlanmış yürek taşıyorsunuz, yaz sonu günlerinin sütre gerisinde beklettiğiniz aşkları, ayrılıkları, adam olmazlıkları sayıyorsunuz bir bir… Başınızın ve kalbinizin üzerinden geçen vurgunların, temaşaların, telâşelerin, fenafiaşkların dökümünü çıkarıyorsunuz sayrılıklı ve bitkin…

Ne kaldı geriye savrulan yıllardan başka?

Ne kaldı eylüllerin eğirdiği ömür ipliğinden geriye?

Dedim ya eskiyen, eskiyi hatırlatan, daha doğrusu sazendelik faslından taksimler geçen hanende günlerin hastasıyım ben. Hele de korkuluysam, yani içimde, yani kesik kesik soluyan bir mevsim çiçeği değende kalbime; oracıkta işte oracıkta, bir "A" harfine yaslı duruyorsam kederli, yakışıklı olduğumdandır!..

Duydum işte, duydum; Aşk dediniz!..

Ah evet, aşk… Eylül hastalığına tutulmuşların hırıltılar eşliğinde baygın silüet şarmaş dolaş kapılandıkları mahsun bir keder sofrası. Bakmayın kış ve düş şarkılarının insanı korkutan dizelerine, hoyrat nağmelerine; onlar eylülün ıslak ayaklı kadim gerçeğinden bihaber uzatıp dururlar korkularını. Sanırlar ki eylüllerin aşkla örülmüş sararan yapraklarından geriye hep hüzün, 'hep kahır' kalacaktır. Söylemezsem çatlayacağım inanın; nedense eylülü aşk ile ayırmaya pek meraklı safdiller çoğalıverdi son zamanlarda. Oysa eylül, ah, o en derunumuzdaki sevgili, bıçkın bakışlarıyla hep işvekâr ve hep söğüt dallarına tutunmuş yüreğimizdir sularda salına salına… Kimi zaman bir okul kaçkınıdır, çoğunda da mahallenin köşebaşını mesken tutmuş iflah olmaz bir pencere gediklisi delikanlılık çağımızın.

Diyorum ki, her insanın ayrılıklar çağını hatırlatan ve şerha şerha yarılmış yüreğinin bengisuyu çekilmiş bir eylülü olmalı mutlaka. Çünkü eylül sadece eylül değil; dilemmaya tutulan kimliğimizin de rengidir aynı zamanda. Değişen renklerin, seslerin, rüyaların ve hüzün üstüne edilen yeminlerin de tortusu kalmıştır onda. Bununla birlikte eylül, melankolik beddualarıı ıskaladığımız ve fakat söylemekten ve yazmaktan asla vazgeçemediğimiz hain bir kirlenmedir de bir bakıma. Yo, öyle sandığımız türden bir kirlenme değil söylediğim; çağın çirkin yüzüne inat, temiz kalmayı kayıp bir vuslat olarak görenlerin veya görmek isteyenlerin, kapı aralığından süzülüp soframıza, hanemize, göğümüze ve yüzümüze bereketler saçarak yol alan bir kayıp şarkıya bulanmak gibidir onun hainliği.

Velev ki elleri ola safran sarısı semazenlerin, velev ki Rabbe uzayan bir dal ola hışırtılı, ilk harfinde "E" olan…

Duyamadım, "eylül" mü dediniz?

Hatırı sayılır günlerin, genzimizi sızlatan tütsüleriyle, söyler misiniz; ne kaldı geriye savrulan yıllardan başka? Ne kaldı eylüllerin eğirdiği ömür ipliğinden geriye?

II.

"Bak görüyor musun? Bu fotoğrafı, serin bir eylül akşamında, evimizin en güzel bir şekilde gözüktüğü, hani var ya o âşıklar tepesindeki bir tek meşe ağacının altında çektirmiştik!..."

Böyle başlar kısa metrajlı ömrünüzdeki hafızaların tazeliği ve sıralanır birbiri andınca. Neler yoktur ki o sıcak dostlukların, akrabalıkların, ahbaplıkların ve yarenliklerin yaşandığı hatıralar ormanında... Sevincin ve hüznün ortak kıldığı yürek burkuntuları, acının ve elemin sırdaş tuttuğu gönül haramilikleri ve sonunda izbe anların bir tüy hafifliğiyle avuçlara bırakıverdiği bir ince sızı!.. Yüzleşmeye çalıştığımız eşref saatlerinin en değerli konuklarıdır onlar. Ve hayallerdir evrilen…Ve rüyalardır fecre kadar sarsak yanlarımızı tutuşturuveren!..

Söyleyin, aşk mıydı yolumuzu kesen yoksa eylül mü?

Mevsimler geçer, seneler aşınır, günler sararır ve onlar en onulmadık zamanlarda ve en onulmadık konuklarını hiç çekinmeden açarlar hatıralarımızın cüzamlı günlere meyyal karelerine doğru… Nedense hep eylüldür zaman… Nedense hep sırça bir köşk yıkılmıştır akan hayal sularına karışırken düşlerle iç içe!.. Itırlar, begonyalar, yabanın-yazının adamları, ılık bahçe tamahkârlıklarıyla birlikte öykülerden yapılma ayrılıklardır artık her şey!..

İnce bir ruhun; sevginin eşsiz kışı öncesinde, sundurmalarda beslediği tuhaf bir ayraç kalmıştır geriye… Mahşerlerin çağırdığı, adımların dönüp dönüp sevgiye yöneldiği kadife sesli bir ney sesini duyarsınız her veda şiirinde. Sahi, veda şiirleri denildiği vakit neler gelir aklınıza? Soğuk ve siyah bir zaman şeridi mi?

Ya da vakur ve mağrur adımlarını yitirmiş yorgun bir aşk savaşçısı mı? Hem, "veda" dediğimiz şey de nedir ki ?

"Uçar güvercinler avucumuzdan/ ayrılmayan kadar başucumuzdan" diyen şair kadar naif ve duygulu kaç yürek kalmıştır acaba? Şimdi uzaklarda kalan yakınlarımıza varlığımızı ve esmer ıslığımızı ulaştıracak rüzgâr, acaba hangi bakır renkli vadidedir? Biraz bencil, biraz kaba, biraz da umarsız yanlarımızla; hangi siyah beyaz fotoğrafın kırılan yüzeyine düşer vefasızlığımız? Renklerin, kokuların, hatırlayışların, unutuşların yalınkat şarkılarını öğreten, eylül müydü yoksa bizlere? Bir musikinin ilâhî mısralarına, bir romanın hayat ırmağında yıkadığı eskizlerine ve sazlıklardan havalanan üveyiklerin ardından duyduğumuz bu özlemlere eylül müdür yoksa ortak olan?

Hayır… Aşk değil eylüldür yolumuzu kesen!

Kim bilir ve kimler bilir kaç eylül yazısı okumuşuzdur hatırlayamadığımız… Sokaklarda, caddelerde, istasyonlarda ve duraklarda özlemlerimizi ve hüzünlerimizi paylaşan kurumuş sarı yapraklara bakarak, "Aşk olmasaydı sen hiç olmazdın ki ey eylül!" dediğimiz olmamış mıdır hiç? Her zaman yağmurlarla karşıladığımız eylül, aşina olduğumuz tadları biraz değiştirse de, akıp giden senelerin çağıltısını hep özlemle taşırız yüreğimizin kırılgan bir köşesinde…

Çünkü; aşk değil, eylüldür yolumuzu kesen!..

SEBİL, GÜVERCİN ve AĞAÇ RÜYASI

Yazın ucunu görmeye pek hevesli ağaçların cümbüşünü görmelisiniz mutlaka. Pıtır pıtır açan çiçeklerin, taze taze sürgün veren dalların cümle aleme ilân ettiği yeni bir perde açılmaktadır çünkü. Güzelliğin kendisine bu kadar yakıştığı bir başka canlı daha var mıdır bilmem ki? Yolların iki kenarına dizilerek, gövdelerinden toprağa süzülen usarelerin renklerini yeniden anlamlandırmak için bundan daha tatlı bir mevsim olamaz elbette. Ağaç, ömrümüzün aşk ve yalnızlık hanesine dikilmiş en sade bir özettir belki de. Ağacın şiirini, şarkısını yazan ve onunla olan dostluğunu yaşatmak için olmadık çaba harcayan bir eli öpmek için neden şüphe duyayım, söyler misiniz? Günler kısalıp, kuşlar çekilince kışın üzerinden, bir tek o kalır bahçelerin ve yolların tanığı olarak. Kış mevsiminin bütün ağırlığını, cümle kederini taşırlar da bir kez olsun 'ah' etmezler inanın. Kederli ve sarsak yanlarımızı, bir küçük ağaç hülyasından kurtulup gelen ferahlık ve rehavetten müteşekkil başka neyle iyileştirebiliriz ki?

Bir ağacı olmayagörsün insanın şu dünyada; ondan başka nesi olabilir ki zaten 'benimdir' diyebileceği? Bahar, ışıltılı seslerle yüklenirken dünyamıza, çekiciliğini ve alayişli duruşunu hiç bozmadan bir tek o duyurur bizlere zamanın döndüğünü. Daha birkaç gün önce dalları çırılçıplak karşınızda duran bir ağacı, fark edemediğiniz bir vaktin hemen sonrasında gelinler gibi süslenmiş görürsünüz de hayretiniz ağzınızda tıkalıkalır. Şimdilerde eski mevsimlerin hatırına sığınarak ağacı anlatan şairlerimiz, yazar-

larımız henüz var, çok şükür… Değişen bir geleneğin değişmeyen bir temsilcisi olarak ağacın ruhundan af dilemeliyiz diye düşünüyorum! Hele de o çılgın âşıklar; isimlerinin ilk harflerini büyük bir hevesle ve kanatırcasına gövdesine çiziktirenler yok mu, en çok da onlar dilemeliler bu affı. Sonra bahçelerimizden bütün bir kış boyu hayatın kollarında hışırdayan dallarını acımasızca kıran küçük haylazlar…

Ağaç, büyük bir medeniyetin sadeliğini taşır çoğu zaman. Şehirlerin, ilçelerin ve hatta köylerin –tabi ya, en çok da köylerin- kutsal birer fenerleridir âdeta. Ne var ki kültürümüzde öyle dişe dokunur türden katkı sağlayacak yıllıklar, günlükler, fotoğraf albümleri, ağaçnameler pek yok. Oysa Avrupalı gezginlerin, kaşiflerin, araştırmacıların bu konu ile ilgili olarak kaleme aldıkları eserler, en büyük kütüphanelerde okuyucuların ve meraklıların hizmetine sunulmuştur. Gönül isterdi ki, bizim de böyle çalışmalar için ayrılmış özel bir alanımız olsun, fakat yok işte. Çünkü bildiğimizin dışında, bilmediklerimizi öğretenlerin hasmı olmayı öğrendiğimizden olsa gerek, burun kıvırmakta pek hünerliyizdir bu türden çalışmalar söz konusu olduğunda.

Aklıma Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun 'Yedi Tane Erik Ağacı' adlı şiiri geliyor. Eyüboğlu şiirinde, yolunun üzerindeki yedi erik ağacının kesilişinden duyduğu korkunç acıyı şu dizelerle anlatıyor:

"Ne zaman yolum düşse
Erik ağaçlarını arar gözüm
Ya kedi yavruları gibi sırılsıklam
Ya buram buram bahar içredirler
Ya bütün dalları kırılıp dökülmüş
Her sene kırılır dallar âdettendir
Bu yaz geleceğine alâmettir."

Hayatın dışında kalmaya pek niyeti olmayanların, ağacı da hayatın dışında görmeye tahammülleri olmasa gerek. Benim için ağaç, sadece kelimeden oluşan ya da kütür kütür bir sesin oluşturduğu kıvrımlar bütünü olmaktan çok, 'sebillerin ve güvercinlerin' üçüncü üyesidir. Bir ağacı kuşlardan ve altında şırıltılar eşliğinde akan küçük bir çeşmeden ayrı düşünemiyorum doğrusu. Çünkü "sebiller ve güvercinler" ağacın gönlümüze çizdiği tatlı renklerle kurmuşlardır dostluklarını. Bizlere düşen görev ise, bu renklerin her tonundan dünyamızı alabildiğine nasiplendirmek olmalıdır ancak. Hatırlıyorum da, benim neslimin çocukları, hep bir ağaç resmi çiziktirerek başlarlardı defterlerin sayfalarını kullanmaya. Oysa şimdi elime aldığım öğrenci defterlerinde ya bir çizgi kahraman ya da özendiği birinin kullandığı kişisel eşyaları oluyor. Galiba bizler yanlışı bu noktada yapıyoruz. Yani çocukla ağacın şarkısını bir türlü besteleyemiyoruz. Bir türlü şiirlerin, romanların ruhumuzdan ötelere kaçan çocuğunu kendi çocuğumuzla barıştıramıyoruz hiç. Unuttuğumuz mavi düşlerin ağacını, hayatın hayra yoran taraflarına uzatamıyoruz pek. Çoğu zaman da sıradan bir cümleyi telâffuz eder gibi 'ağaç değil mi alt tarafı' cümlesini, içimiz acımadan bırakıveriyoruz boşluğa. Ağaç, unuttuğumuz insancıl açlığımızın devasa dallarına takılı kalmış hercaî bir gülümseyişle karşılarken bizleri, söylenmemesi gereken sözleri kararmış bir ufunetle tekrarlarız yüzümüz kızarmadan.

Melih Cevdet Anday, yıllar öncesinden bir cümle düşürdü dilimize. Onun dışında ağaç, hemen hiç sokulmadı bahar rüzgârıyla uğuldayan dallarından pencerelerimize. Sonra Cahit Külebi, Cahit Sıtkı Tarancı, Orhan Veli, Necip Fazıl, Yahya Kemal, Ziya Osman, Enis Behiç, Behçet Necatigil, Necati Cumalı ve daha birçok şair, ağacın büyülü güzelliğinden aldıkları ilhamı bizlerle paylaştılar. Nedense son zamanlarda oldukça kısırlaştı ağacımızın şiiri. Hemen hemen yok denecek kadar uzaklaştık ağaç-

tan. Fakat bu şiirler içerisinde daha çok Melih Cevdet'in sevimli kelimeleri vardır gönül dağarcığımda. Okuyalım isterseniz:

Tanıdığım bir ağaç var
Etlik bağlarına yakın
Saadetin adını bile duymamış
Allah'ın işine bakın.

Geceyi gündüzü bilmiyor
Dört mevsimi, rüzgarı, karı,
Ay ışığına bayılıyor
Ama kötülemiyor karanlığı

Ona bir kitap vereceğim
Rahatını kaçırmak için
Bir öğrenegörsün aşkı
Ağacı o vakit seyredin.

Yeniden bizleri baharla buluşturan her zamanın güzelliği, eminim ağacımızın da tohumunu saçacaktır yeryüzünün en kuytu köşelerine. İnsanın ve kalbin olduğu her yer ağacın yurdudur nasılsa. Ve nasılsa bütün ağaçlar aynı kıvamda tüttürmektedirler huzuru bahçelerimize, yollarımıza… Dedim ya, bir ağacı olmayagörsün insanın şu dünyada, ondan başka nesi olabilir ki zaten 'benimdir' diyebileceği? Bahar, ışıltılı seslerle yüklenirken dünyamıza, çekiciliğini ve alayişli duruşunu hiç bozmadan bir tek o duyurur bizlere zamanın döndüğünü…

Zaman hep ağacın kurumayan dallarından düşsün 'sebillerin ve güvercinlerin' çığlıklarla uçuştuğu gönlümüze ve rüyalarımıza. Yoksa gerisi hep boş, hep yalan!

SEFERÎ HÂLİMİZİ BOZAN BİR BAHAR AYARTMASI

Ben bilmez miyim baharın insana ettiğini?

Yalınkat güzelliklerle birlikte "ah minel aşk!" ünleyişinin efsunlu kibarlığını… Hele de mayıssa, hele de kütür kütür çağlalar, afilli çilekler ve begonya, erguvan akşamlardan kalan bir nida hâlinde dökülmüşse yeryüzüne… Yüzümüzün saflığına aldanan takvim yaprakları birer ikişer terk ediyorsa hatıralarımızı ve ucundan kıyısından hepi topu birkaç cümlecik bile olsa şairlerin affına sığınarak şiirler mırıldanıyorsak kimsecikler duymadan, bahardır işte kapımıza dayanan. Kapımıza dayanan bu şenlik içerisinde, umulmadık genişlikte terası veya balkonu olanların ne kadar da şanslı olduğunu söylemem gerek. Gerçi Sezai Karakoç üstadımızın, 'Balkon' şiirinde dile getirdiği balkonsuzluk, sanıyorum ki baharın getirdiği dalların balkon pencerelerine çarpan dallarından çok uzağa düşecektir ve küskünlük taşıyan yüreklerin kaldırabileceği bir hâl olmayacaktır baharsızlık. Çünkü şımartılmış bir mevsimin uçarı ve dolambaçlı hâlini iyiden iyiye çırpıştırıvermeye teşne bir hazımsızlıkla fişlemeyi marifet sananlar, baharın 'derin' kudümsüzlüğünü düşünmeden baharı da fişleyecekler elbette, onlara öfkeli değiliz; onlara okkalıyız! Kabullendim, takvim yaprakları birer ikişer terk ediyorsa hatıralarımızı, bu keyif bozan yanımdan vazgeçeceğim demek değil elbet. Baharın açılmamış bir dilimini hünerli bir sufilikle el bağladığım bir

tören bozabilir ancak, ne afilli çilekler ne de kütür kütür açan çağlaların saflığı…

Ben bilmez miyim baharın insana ettiğini?

Kışın bütün müsveddelerini yırtan, cesur bir sezgiyle sokuldu bahar içimize. Çoğalan damarlarımıza, mızıkamıza, mısralarımıza sızlayan bir su şenliği katıverdi ve meraklı bir baş düşürmesi dostlarımızın omuzbaşlarına… Çoğu zaman üveyiklerin, dalgakıranların, netameli aşk dedikodularının telâşlı bir habercisidir, bilirim. Sıkılmış göğüslerin aydınlıklar kitabı, suikast haberlerinin profesyonel ihbarcısıdır adlı adınca. Bahar, her dem tazelenen namaz bereketidir daralan ömrümüzde… Marifet, iltifatın yedeğinde durduğu gibi, vurulan köslerin zılgıtları da baharın zulasındadır hep, yeni bir dünya tomurcuklanmaktadır bu demde.

Neler etmez ki bahar insana, tutar hakir desenli bir acem minyatürünü andıran kilimlerin doğurtur içimizdeki renk cümbüşünü. Şehirden korkan yaşlı misali, tutar daha çok ucuzundan kapatılmış ve köylü garajından hareket alan taunlu bir otobüs vardiyasına zorlar adam akıllı. Minör ve majör kaykılmasıyla deveran, o ağıtlı çengel çıbanı, bir başka şehrin ihbarlı bir gecesinde kara kuru sevgiliyi uyandırmak üzere… Tutar, ihtişamlı korunaklarımızı emin adımlarla aşkına taşır şaşırmadan hemencecik. "Be hey mübarek!" dersin. Elinde mi sanki eğnimde saklı duran kış fotoğraflarından vazgeçirmek beni? Beni bahar karşılamış uzun uzadıya beklediğim peryavşan tadında çoğu zaman. Biliyorum, seferi hâlimiz baharı karşılayınca ucundan, bozuluverdi hemencecik. Günlerimiz uzadı, tadını kaçırdık mahvımıza sebep suizanların, tırnağımızdan başlayarak temizlendik kirlerimizden; ezberledik şiirlerin, şarkıların, davlumbazların kronik armonisinden boşalan yalın gürültülerini ve nevroz tazeliğinde tazeledik abdestlerimizi yeniden. Yeniden sarıldık dualarımızın işçi kalbinde esen fırtınalı taraflarına

ve vardiyasız emeğimizi, uykulu sabahlarımızın ergen pazularına rapteyledik.

Ben bilmez miyim baharın insana ettiğini?

Yolunu şaşırmış bir kırlangıç telâşıyla sokulur evlerimize, sokağımıza. Bütün iyi giyimli annelerin, babaların ve cümle aile efradının insana serinlik veren bir hâli vardır üzerinde. Bahardır işte gelen, yani sökün eden nisan ve mayıs ayartması en fazla. Bir film sahnesinden fırlamış gibi küskün duranların, daha çok Hulusi Kentmen babacanlığının sert ve haşin, ama aynı zamanda da munis bir gülümseyişi vardır yüzlerinde. Kışın bütün sekeratını sırtlayanların somurtkan kadirşinaslığını taşır eni konu. Yeniden secdeye davetkâr alınlarımızı ve bağışlanası ezginliğimizi, gizlediğimiz birkaç şiir ve roman aşkına öper her vakit. Sözümüzü bereketli kılan yalanlardan öte, yağmur ıslaklığını taşır bütün gerçekliğiyle. Kesilmiş körpe urlarımızı, umurlarımızı ve gururlarımızı okşayan yumuşak başlı bir bahaneler birikimidir bahardan kalan bütün tadlar. Yemişlerin, kurutulmuş gül mevsiminden arta kalan tazeliğiyle dökülmüş yazların provasına soyunmuştur ruhumuz; yeniden yol bulmak için Rabbe…

Günlerimiz uzadı, tadını kaçırdık mahvımıza sebep suizanların, tırnağımızdan bu yana başlayarak temizlendik kirlerimizden. Ezberledik şiirlerin, şarkıların, davlumbazların kronik armonisinden boşalan yalın bestelerini. Şimdi nevroz tazeliğinde tazeleyebiliriz abdestlerimizi yeniden…

“SENİN KALBİNDEN SÜRGÜN OLDUM İLKİN”

Diriydi önceleri, hem de çok diri… Ruhu vardı aşkın ve ruhuna çocuk uykuları giremeyecek kadar sıkı eğrilmiş overlok çıkıntısıydı. Güz ağrılarının sarsak, matemli ve acınası çirkinliğini biriktiren fotoğrafları arasında durup, şair sırıtkanlığını köşe bucak gizleyen sararmış albümleri vardı bir de; elleri ve gözleri başka dünyaların aynasına uzanan monitörler, çekim seansları… Sonra uçuşan saçlarından baharları kıskandıran bir liseli kız günlüğü gibi dikildi karşımıza unuttuğumuz yağmurlu albümler.

Anahtarını kaybetmiş bir kilit gibi duruyor yanı başımızda aşk. Kapısında açelyalar, aslanağızları, iğde kuruları serptiğimiz günlerdi. Bunalımlar çağının vesikasız günahlarını taşıyorduk koynumuzda ve fakat saldırgandık da bizleri yalanlayan aynalar kadar.

Çünkü her uçurumda ince tebessümler, utangaç nidalar, sabır taşları bizim içindi. Değil miydi ki, korunaklar yığdığımız sundurmaların ‘ferahfeza’ güneşleriyle bağlıydık aşka. İçimizi ısıtan söz güvercinlerinin tüy gibi hafifleten tüyleriyle kıyamdaydık, çağın söz uçuklatan kitaplarına karşı. Kıyam için aşka, aşk için kıyama duruyordu ‘işaret çocukları…’

Umursamayan ne çok kadın vardı oysa, tutukluluk hâllerinde davlumbazlar, konçertolar, zamansız siyatik masalları… Yatak ruhlarıyla ifsada davet eden ne çok işvekâr sözler taşıyordu dudak araları ve geceler içinde çınlayan ne çok eyyamkâr kahkaha kırıntıları! Yani bizden değildi sözümüze iğreti duran hiçbir söz

ve bizden değildi kopan tufanın küf tutan eleğimsağmasız buğdayı!

'Yoksulduk, dünyayı sevdik.' der gibi, akardı içimizden gün aşırı haberci kuşlar. Denizlerin aşkla salınan iklimleri vardı kanatlarında. Yorgun biten bir günün ardından gelen müjdelerle akıyordu hayat ve kuşlar kadar olsun gebeydik yeryüzünün kanatsız kıtalarına. Bir boşluğu taşırcasına yüksünerek kurulduğumuz hayal ekranının hep yanlış anlaşılan mektuplarıydık; dilimizi dağlayan pul pul olmuş/ölmüş ağıtlarıyla içiçe. Ve ellerimiz… O iğreti boğumlarıyla 'sürgününü geri çağıran' ve damar damar yumruklaşan ellerimiz, dualar deryasından bir katre olsun isteyen… hep yalvarır gibi aşkın cidarlarını yırtarak!...

Yaşamak diyorduk, bir hâl tercümesi olmalı bunun… Aşkların o kavruk kokusunu, beklemenin usancını, ayrılığın ağrıtan sükutunu yeniden yorumlamalı insan. Yeniden yazılmalı sevinçlerin güneşlere benzemiş yüzü. İnsan; yeniden okumalı 'eşrefi müşerref…' kitabını. Süzülüp giden nice gümrah ırmakların peşi sıra yürütülürdü kâinat, kalplerimizde boğum boğum aşklarla savaşırdık tenhalarda !

Ya geriye dönenler? Geriye dönen için aşk, bir kızılca serüvendi yalnızca. Sırlı serüvenlerin sürgün sağnakları altında yol almaktı geriye dönenin kalbinden geçen şeylerin hülasası… Ve sürgünler için 'dokunaklı bir şarkı' gibi gelmiyordu savaşmak. Çünkü aşk: "senin kalbinden sürgün oldum ilkin" itirafına yanaşanların hakkıydı bir bakıma. Gün görmemiş kopil tayfaların ellerinden taşan ağların ilk buluşmasıyla başlayan 'sürgün' ıslığıydı özlemler, itiraflar… Tedirgin uykularla yollara turap olanların, çiçeklerle buselik fasıllar sunanların, yüzünü hem de güneşe dönenlerin olmalıydı; olması gereken aşkların bütün uykuları! Hep sürgün gülüşlü olanların ve hep gülüşü sürgünleşenlerin hakkıydı aşk, hep sürgününü sağrısında taşıyanların vefasıyla kaybediyorduk umutları.

Ruhu vardı aşkın önceleri ve ruhuna çocuk uykuları girememeyecek kadar sıkı eğrilmiş overlok çıkıntısıydı. Bestelenmemiş sözleri vardı; dervişin dünyalara inat, kıyısından ufukları gözleyen rüyaların sahibi 'sürgün' yazgıları bekleyen. Dilleri vardı, hep bir sükutla konuşur gibi;

"Senin kalbinden sürgün oldum ilkin." Bütün sürgünlüklerimin ilk durağı.

BEYHUDE ÖMRÜM

Öykü geleneğimizin aydınlık yüzü Mustafa Kutlu'nun kelimelerinden çağıldayan sırımlı büyüye hangi yürek dayanır bilmem ki!.. Açarsınız bir aşk falı; Mustafa Kutlu çıkar mutlaka karşınıza… Sokağımızın sevdalı delikanlısıdır köşe başında; öyle karanlıklarda dolaşmasına gerek yok: Mustafa Kutlu vardır gözlerimizin aynasında… Bazen hatıranızda kalmış naif köylerin yağmur sonrası kesif toprak kokusunu özlersiniz birden bire; işte Mustafa Kutlu haritası, hemde ebemkuşağı renkleriyle iç içe…

"Öyküsü olmayan bir insanın acıları da olmaz" diyordu Hesse. Çünkü öykülerinin peşinden aynalara yüz sürerek geçen, hayata gönül koymuş insanın kaldırabileceği bir ağırlık değildir öyküsüzlük. Ki, her şeyi saklayabilirsiniz içinde; vedayı sevinci, kahroluşu, yürek çırpıntısını, bedeli, ölümü, hatırlayışı, en güzeli de aşkı saklamaya güç yetirebilirsiniz delicesine! kararmış günlerin aydınlığında bir yol arıyorsa kendisine insan, güvenli sulara çekmekten eşinmemeli gönül yelkenlisini. Fırtınaların, kudurmuş dalgaların, mayası bozulmuş kelimelerin azizliğine uğramak vardır çünkü işin içinde. Bir öykü nasıl olmalı. Sorusunun cevabı için ben, Mustafa Kutlu diyorum aheste sözlerimle. Hele de onun uzun metrajlı, romantik öyküleri; hele de mürdüm erikleri, dağ kırlangıçları, şose boyları, dağın suları, köyün harmanı, halayı, horonu, alayı…

Son kitabını imrenerek ve bir o kadar da gözlerim yaşararak okudum. Sarıp sarmaladı beni. Ne bileyim işte, ayrılamadım say-

faların kalbinden bir an bile. Edebiyatımızın bir dönemine adını yazdırmış ve ucuz tarafından ısmarlandığı hemencecik sırıtan köy romancılığımızın aksine: yalın, toplumsal savurganlıklarımızın bilincine vuran seslerle bizleri uyaran, bütünüyle bizi anlatan bir uzun hikaye "Beyhude ömrüm." Köy dilini romanında kullanmayı ustalık sayan romancılığımızın aksine, gerçek bir dil aşkının hevesiyle okuyucuyu esere çeken Kutlu, ilk öykülerinden bu tarafa sürekli artan bir dil zenginliğiyle karşılıyor cümle âlemi. Köye ve köylüye burun kıvıran sözüm ona gökdelen sakinleri, ucundan kıyısından yuğunup arınıyorlardır bu öykülerle.

Peki Kutlu sadece öykü mü yazmaktadır? Hiç sanmam… yani öykülerin taşrasını, gediğini kapayan kelimelerin sımsıcak düşlerini hatırlatan bir seyyah olduğunu kim kabul etmez ki? "Beyhude Ömrüm" bir dönemin tanığıdır çünkü. Şehirlerin göç dalgasıyla köyleri yavanlaştırdığı, silikleşen bir fotoğraf karesine sığıştırdığı, hatıraların unutulmaya yüz tuttuğu zamanların anlatımıdır okuduğumuz uzun hikâye. Kimler yoktur ki bu delicesine akan zaman ırmağında; delisinden velisine, yavuklusundan evlisine yüreği genişleten bir açık hava nostaljisidir karşımızda duran… Kelimelerin şenlikli ve bir o kadar dalgalı denizinde yüzer gibi okumak mı istiyor gönlünüz? Tamam öyleyse… yeniden tutuşturun söz meşalenizi ve bırakın kendinizi bu eşsiz sanatın içine. Anadolu'nun bir ucundan diğer ucuna düğünlerin, hüzünlerin, gurbetin, dilhun aşkların lezzetini bulacaksınızdır mutlaka. Hem "dışı sükun ile zahir derunu mahşerdir kelimelerimizin" demez miydik bizler Anadolu'da?

İnleyen bir saz semaisinin ve kırık mızrapların küllî bir huruşu andıran sözlerinin ağırlığını nasıl taşıyacağınızı öğretiyor onun öyküleri. Belki ince tahlillerin, iradî sözlerin bahsi diğer olduğu ve yığınlarca dostların altından kalkamayacağı bir şekillik arayanlar bu yönüyle bir kırıklık yaşayabilirler. Öyle bile olsa, yüreğimizde her zaman ter ü taze bir yâr mektubu gibi okunan bu

nazenin metinler, Mustafa Kutlu'nun romantik akıcılığına, söz büyüsüne bir halel getirmez. Çünkü öykülerinde sayfalar boyu işin içinden çıkamayan yontulmamış kaba reellik katmaz ve yaptığı işin farkındadır o. "Beyhude Ömrüm", kurumuş bir ırmağın yeniden yatağını bulması yolunda etrafına inciler saçarak ilerleyen bir ömrün kısa serüvenidir.

Öykülerin dünyamızdan çekilmesiyle başlayacak olan sosyal intiharın, şekillenen global düşünce projeleri çevresinde köy ve köylülük üzerine kafa yormasının da şablolunu ortaya koyması gerekmez mi sizce de?

İşte Mustafa Kutlu'nun karınca dualarına sığınarak çizdiği resimli dünyamızın global olmayan köy ve köylülük üzerine yaşatmaya çalıştığı özne, eserin birinci cildinin önsüzü... Bakalım gerisini nasıl tamamlayacak Kutlu?...

Hasretle bekliyoruz!...

CEMAZİYELEVVEL ÜSTÜNE

Batılılaşma budalalığının ilk dönem müteveffa şair ve yazarlarının -daha çok yazarlarının- değme bıçkınlara, kabadayılara dudak ısırtacak, hançer kırdırtacak hamlelerini, ilaç olsun diye ilk ikinci ya da üçüncü raund akabinde yemiş oldukları sıkı aparkat ve sağlı sollu kroşelerden sonra okursunuz; "Ben onun cemaziyelevvelini bilirim."

Bilinen nedir, merak edilen cemaziyelevvel nelere gebedir hiç düşünmeden ihsas-ı rey'de bulunan yazarımız indiriverir birden kirli kelimeleriyle rakibinin façasını yerlere. Maksat, 'cuk' oturdu sanılan bu hendese kaldırmaz ithamlarla, okuyucuyu da bi tamam cuş-u huruşa garkeylemek. Pehlivan tefrikalarına rahmet okutacak bir insicamla devam edegelen bu karşılıklı el enseler, bir de bakmışsınız ki sözkonusu tarafların bir parkta yahut bir edebiyat ortamında karşılıklı övgüleriyle esaslı bir muhabbete dönüşmüş. Şimdi de şaşırma sırası garibim okuyucudadır. Çünkü 'cemaziyelevvel'ler dökülürken orta yere, o aradığını bulamamış olmanın yahut kıtıpiyoz durumun sersemliğini uzun süre atamamışlık cenderesi altında sıkışıp kalacaktır.

Şüphesiz düşünülmelidir 'cemaziyelevvel.' Düşünülmelidir, çünkü evvelemirde bize masum gibi gözüken takvim hesabı aylara verilmiş o garip(!) isimlerin manaları bir güzel anlaşılmalıdır. Merakımı tahrik eden 'cemaziyelevvel'in tarihi arka planını Beşir Ayvazoğlu üstadımızın affına sığınarak deşelim derim ben. İşin erbabı elbette 'kirpi', yani güzide eserlerinde Türkçenin en

güzel kumaşını dokuyan, dört başı mamur bir muhalif, yüzelliliklerden Refik Halit Karay. Dinleyelim:

"Vaktiyle hükümet dairelerinin birinde küçük bir evrak memuru varmış; adamcağız, o zamanın usulünce üzerlerinde Arabi ayların isimleri yazılı bir sürü kocaman torbaya sabahtan akşama kadar resmi kağıtları doldurmakla ömür tüketirmiş. Bir gün, dairenin müdürü çarşı hamamına gitmiş; bakmış ki karşısında bu katip efendi de soyunuyor ve işin acayibi iç donunun üzerinde gayet iri bir hat ile 'cemaziyelevvel' yazılı! Devletin torbalarını usulcacık aşırıp alt kısmına çamaşır diye kullandığını anladığı bu memur az zamanda, nasılsa parlayıvermiş, büyük mesnetlere geçmiş, para ve itibar kazanmış; azametinden yanına yanaşılamazmış. Vazifesinde mıhlanıp kalan müdür bu hale şaşar, sırrı meydana vermekten korkar, fakat içinde saklamaya da razı olamaz, eski torba çamaşırlı yeni talihli, burnu Kafdağı'nda kabara kabara giderken, başını sallar, arkasından şöyle söylermiş: "Ben onun cemaziyelevvelini bilirim!"

Batılılaşma budalalığının bizlere oldukça nezih(!) armağanlarından biri olan bu kafi bilgi bile halihazırda günümüz yazarlarından ziyade siyasetçilerimizin kafakola maruz bırakılması istenilen zamanlarda ortaya çıkarılıyor daha çok. Zira 'cemaziyelevvel' sadece bir donla sınırlı kalmamalı ve hatta mümkünse yedi sülalesinin yediği naneler dökülmelidir ortalığa. Bunun en kestirmeden yolu ise şüphesiz 'kasetlerden' geçiyor. Bastırıyorsunuz paranızı ve düşmanınızın pir-u pak evlad-ı iyalini bir kalemde yedi düvel-i muazzamaya rezil rüsvay ediyorsunuz. Hatırlatmakta fayda var, gazetelerin mushaf titizliğiyle okunup saklandığı ilk dönem batıcılardan, her nevi işler için kullanılsa da daha çok bir iki karıştırıldıktan sonra sofra fonksiyonluğuna hükmedilen günümüze kadarki süre içerisinde, sütun sahibi olmuşların yığınla örneği vardır siyaset/basın tarihimizde. Entipüften meselelerle ağrımayan karnımızı, bulanmayan midemizi ve sair azalarımızı

ifsada uğratacak kelimelerin sayfalar boyu uçuştuğunu görürsünüz. Hepi topu kargacık burgacık ucundan kıyısından nedamet getirten bu yazıların sonrasında ayakta kalabilmeyi başarmış olanların ortak cümleleri ise hiç değişmemiştir; "Keşke ölmeseydi de rahmetli, bana yine küfretseydi!"

Kimsenin 'cemaziyelevvel'ine karışılması taraftarı değilim. Ne var ki işi gücü cümle alemin ötesini berisini karıştırmaktan başka bir şey olmayan günümüz "bir kısım" basınının 'cemaziyelevvellerinin' hararetle tartışılmasını istiyorum. Zira edebiyat veya sanat erbabının siyaset sahnesinde arzı endam ederken sözkonusu tartışmanın sükut sahibi olarak 'üç maymunu' oynamalarından da hiç hazzetmiyorum.

Velhasıl bu işin içinden tez zamanda çıkamayacağımıza göre yapılacak olan çalışmalar konusunda duyarlı olanların 'cemaziyelevvel' ayı boyunca bitmeyecek okuma, yazma işini de göze almaları gerekmektedir, benden söylemesi… Bununla birlikte yapılacak çalışma boyunca işin sahici tarafını bilenler açısından deşilen taraf olarak mağdur ve mağdurelerin insicamlı ifadelerinin de yapılan çalışmada bir izlek olacağı kanaatindeyim.

'Cemaziyelevvel'leri bilinenlerin safında olmak kadar ağır bir durum olabilir mi dersiniz? Ya da "Keşke ölmeseydi de rahmetli, bana yine küfretseydi!" diyen riyakarların sası kokan mürekkepleri kadar kaleme çekilmiş tövbeli gibi yaşanmaz elbet.

DIŞTAN BİR İÇ AYDINLANMASI

Yüzümü yalayarak geçen kuşların havada bıraktığı izden bile derindi yüzümü çizerken sözlerin. Hep böyle olmazdı şüphesiz, olmaz ve derinliği ayarlanmış bir ayrılığa prova olurdu Paskalya tatillerinde. Çoğu zaman bir Müslümanın dineldiği gibi dinelirdim ve adına mihrap denilen kıyıcıkta öyle sessiz, içimden geçerdin oratoryumlar eşliğinde. Ben sararmış kirpiklerinin ucunda kirlibeyaz tuzu kuruturken, kiliselerin insana verdiği ilk korku ve ilk tedirginliği duyumsardım, aklımda meraklanmış kımıltılar. Ne bulduysam ilâhîlerin arasında sırıtıp duran, İsa'ydı ağlayan babasız, Meryem'in yitiği… Yüzümü kirleten derinlik; gübreden oluşan toprak, odundan arta kalan kül ve zeytin yağından yapılan sabun gibi temiz kabul edilirdi kilise müdavimleri tarafından. Omuzlarıma çöken gök kadar ağırdı tarihimizin efsaneleri. Mevsimlerin yaşanılanlar kadar bir anlamı olurdu buralarda. Orta Asya steplerinden kopup gelen Türkler'in aksine, Viking ülkesinin savaşçıları cezbederdi içimizdeki savaşçıları. Her mevsime bir isim verme konusundaki hevesimiz, Paskalya ve Ramazan arasında bir tercihe zorlardı bizleri. Komşularımızın 'Ramadan' dedikleri ve gün boyu yeme-içme nevinden ameliyelerin terk edildiği zaman diliminde, 'God' veya 'Allah' arasında kalan benliğimi saran bu üşümüşlük, Müslüman olmanın getireceği ve benim büyük bir hırsla takip edebildiğim gazete ve dergilerden öğrendiklerimle birleştiği zamanlarda, sessizce, kimsecikler duymadan biçimlendirmeye çalıştığım o sırlı cümleyi düşünürdüm; 'Eşhedü enlâ ilâhe illallah…' Tedirginlik bahşeden mitolojilerin,

ikonların, yalan yanlış figürlerin, minyatürlerin ve korkunç av sahnelerinin aksine, mümin denilen koyu Müslümanlar'ın o sadelik ayrıntılarına gizlenmiş mütevazılık kokan davranışları onu daha çok çekerdi kendisine, İsa'yı simgeleyen ikonalardaki nur gibi değildi yani. Hem, neden karışıyordu ki aklımız bu felsefe karşısında? Ablamın intiharından sonraki günlerde, bütün Avrupa'nın Verther gibi bir salgınla karşı karşıya kaldığı o nihilizm saçmalığının, biz gençler arasındaki değeri neydi acaba? Sonra diaspora'nın Yahudalık kabilinden ülkeler üzerinde ve dünya savaşlarını tetikleyici bir unsur olarak karşımıza dikildiğini düşünmek… Ne budalaca Tanrım! Bunları hiçbir zaman öğrenme şansımız olmadı ne yazık ki.

Avrupa'nın bir sömürge alanı olarak belirlediği sınırlara ait spekülasyonlar, bir Avrupalı Hristiyan olarak beni, ağabeylerimi ve amcalarımı dehşete düşürecek cinsten şeylerdi o zamanlar. Fakat kendimi yine de ayrıcalıklı hissettiğimi, bu ayrıcalığın gerçeğin peşinde ve engellenemez bir iştiyakla ilerlediğini belirtmeliyim. Kütüphanelerin kapanış saatlerinin farkında olmadan geçirdiğim yıllarda, Baş Rahip Oswaldo'nun İspanya iç savaşından kaçıp gelen bir serseri olduğunu öğrendiğim günlerde başladı bu kırılma. Evet, Müslümanlar'ın yüzyıllarca bir kara hayalet gibi Avrupa'da estirdiği terörü onaylamam mümkün değildi elbet. Hele Bizans surlarının Osmanlı toplarınca dövüldüğünü haber veren kitapları okuduğum zamanlarda ise, dişlerimi sıkıp önüme çıkan ilk Müslüman'ı öldürmek için nasıl bir Don Kişot olduğumu unutmuş değilim yine de. Babamın bir Katolik olarak annemin dualarına ve giyim tarzına karışması benim için bir iç aydınlanmasının ilk basamağı oldu her şeye rağmen. Felsefenin başucumda bulunduğunu hissetmek ve Tanrının olmadığı zamanları düşünmek, belki de ilk gençlik yıllarımın altından kalkamayacağımı hissettiren manevî buhranlarından oldu hep. Avrupa'nın zenginliği mi vardı ki? Hayır, Haçlı seferlerindeki aç ve gözü

dönmüş insanlarla aynı saldırganlığı paylaşamazdım ne olursa olsun. Yüzyıllarca Doğu'nun zenginliğini ve buna dair hikâyeleri propaganda yaparak masum insanların ülkelerine saldırılmasını kim, nasıl izah edebilirdi ki? Fakat düşündüklerimi bir nebze de olsa benimle paylaşan üniversiteli gençler arasında, iyi niyetinden asla şüphe duymayacağım, sürekli okuyup araştıran gençler arasında Filistin'li Hamit'in duyarlılığı ve onunla yaptığımız sohbetler, benim Doğu'ya ve bu ülkelere karşı geliştirdiğim önyargılarımı yıkmaya başladı. Müslüman bir felsefenin dünyaya kazandıracağı eserleri, estetik bir görünümle Avrupa'yı bayındır hâle getiren yönetimleri ve adalet duygusunun neşv ü nema bulduğu Osmanlı hakanlarını yeniden düşündüm. Tek tanrılı inanç sistemlerinin insanlığın kurtuluşunu müjdeleyişlerindeki kısır çekişmenin, Oryantalistlere mahsus bir bilgelikle çözümlenemeyeceğine olan inancım pekişti. Aslında aynı yargının kültürel bakış tarzlarına göre şekillendirilmesiyleydi bütün problemlerimiz. Oysa ben, "Yüzümü yalayarak geçen kuşların havada bıraktığı izden bile derindi yüzümü çizerken sözlerin. Hep böyle olmazdı şüphesiz, olmaz ve derinliği ayarlanmış bir ayrılığa prova olurdu Paskalya tatillerinde." cümlesine dair mektubu yazdığım günlerde, bütün linçleri göz önünde bulundurarak yapmıştım tercihimi. Belirgin bir hikayem olmadı bu iç aydınlanmasına dair. Yani ellerimden tutup beni ışıklı yollarda ilerleten bir aziz veya evliya aradıysam, boşuna… Bütün isteğim, ailemin ve yakınlarımın beni üzmelerinden kaynaklanan bir çeşit istavroz çıkarıp bana tutmamalarını sağlamaktı. Her zaman iç cebimde gezdirdiğim Kur'an'ın bir sözünü uzun zamandır hatırlayamadığıma hayıflandım biraz da: "Onlar kınayıcıların kınamalarından asla korkmazlar." (Maide/54) İyi bir Hristiyan olamadığıma üzülmemiş olsam bile, karşımda duran samimî Müslümanlar'ın, inançlarını yaşama noktasında bir inanç retoriği oluşturduklarını görebiliyordum işte. Fakat 'baba-oğul-kutsal ruh' ne olacaktı? Oysa

İsa'nın metinlerinde Ahmet ismine daha o asırlarda tahammül edemeyen bağlıları gerçekten bir inanç kıskançlığıyla mı yapıyorlardı tebliğlerini? İnancımı zorlayan bütün soruları ve bu sorular karşısında yaşadığım bunalımları hepten unutamayacaktım. O gizli cümlecik, o insanların yekvücut olup ülkeler, beldeler kurtarılmasında sarıldıkları sırlı levha karşımdaydı işte, hemen yanıbaşımdaydı. Söylemekten utanmak değilse bile, Batı'nın tarihine bir şamar olmalıydı yalan yazılmış bütün eserler.

Bugün bütün acımasızlığıyla devam eden saldırıların, özellikle halkı Müslüman olan ülkelere yapılan saldırıların benim anlayışımı tersine çevirip, bana ışıklı bir bahçe vaad ettiğini hissedebiliyordum. Oldukça ilkel bir yaklaşım olarak yüzyılların eteğinde serpilen semavî dinlerin inanç esasları, O'nun (s.a.s.) gösterdiği istikamette ilerlemek için çaba sarfettiğinin farkında bile değil ne yazık ki. Bir gece, yatağından beni uyandıran iç sesin ne olduğunu düşünürken, peygamberimizin, okuduğum son cümlelerinden sonra (küllü mevludin yuledu alel fıtrati: şüphesiz her doğan çocuk İslâm fıtratı üzerine doğar) ellerimi kalbimin üzerine koyup, sıcak gözyaşları, kitabım üzerine damlalar halinde dökülürken, kırık dökük bir Arapça ile mırıldandım: “Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve Eşhedüenne Muhammedün Abduhu ve Resuluhu”

GELİN EY FATİHALAR, YASİNLER

Arif Nihat Asya'nın kristalize ederek bizlere ulaştırdığı mısralara âşık olmamak mümkün değil. Kandillerin, geceyi uzatarak, aydınlık sofradan bir bereket tadında sunduğu bu ses, belki de unutmaya başladığımız o gizli ve evrensel andın, kalplerde mahyalaşan ışıltısını fiilleştirerek yansıtıyor sevmeyi özleyen gönüllerimize.

Tekrar ediyorum; bir ses duyarsınız ya bazen, bir sevinç, bir ağıt, bir loşluk gibi içinizde. Ama ille de huzurun sesi: yüreğinizin yalnızlıktan şerha şerha yarıldığı zamanlarda ansızın pencerenizin ya da kapınızın sevinçle açılıvermesi gibi odanıza. Sonrasında bukleli sözcüklerin taşıdığı ışık ışık bir sarhoşluk ve sığınma hâli kutsalın kucağına... Ne ki, modern zamanların insanı için bu, o kadar da büyük bir önem taşımıyor artık. Gelirsiniz, ucuz ve hafifinden kolonyaları sürünür, ardınıza bile bakmadan gidersiniz. Çünkü kalbinizin dikili olduğu yeri bile unutanların ve onu dünyanın öznesi hâline getiren bir aşkın yetimi olmayı hak etmişsinizdir işte. Çünkü yitirilmiş olan herşey daha da uzatacaktır tedirginliğinizi. Binlerce yılın belki de en soğuk teknolojisini yaşayan ve ona hepten yabancılaşan insanın macerası da bitiyordur belki de, kimbilir? Aşk, çoğu zaman en hafifinden ucuz roman motifi hâlini almıştır şehirli insanın dünyasında, bütün bütün kıyısına fırlatılmış gibi bir kıtanın. Oysa ben, bütün bir insanlık için yılmadan söylenecek evrensel bestelerin yapılmasını ve

hep bir yürekten söylenilmesini isterdim; "Haydi kurtuluşa!... Haydi esenliğe!..."

Arif Nihat Asya'nın gölgede kalmış mısralarının, belirli günlerin yetiştiricisi olmasını haksızlık olarak görüyorum. Belki de benim anlattıklarımla şairin mısraları arasında birebir örtüşmeyen taraflar olmasına rağmen, elbette, unutulan ve aynaların gönülyüzü gibi akıp giden günlerinin ardından ağıtlar yakılması gereken bir aşk kırıntısı mutlaka vardır içimizde. Mukaddes olanların ruhunu keşfe çağıran bir aydınlık füsûn gibi giriyor ömrümüze, ölüm ve güzellik kokan peygamber hırkası. Neyi anlatıyor şiirlerin akıncısı ve hangi dualarını üflüyor; yitirdiğimiz aşkın, rüyalarımızın görkemli barınaklarından içeriye? Gün dönümünden sonra utanarak geriye dönenlerin belli ki azıklanacaklarından değil bütün bunlar; soğutulmuş rüya kurularının ruhumuzu davetkâr kokularla gerisin geriye göndermesi peşpeşe. Soruyorum işte, adresini unutan insanın, ruhuna sahip çıkması mümkün müdür dersiniz? Herşey, üreteceğini aymazlığın kucağında bekleyen, komik vecheleriyle izlediğimiz tarihin somurtkan yalınlığı karşısındaki sessizliğimiz yüzünden oldu! Biz vardık ve bizi kesin korkularla bertaraf etmeye niyetlilerin karanlık yüzlerinden okuduk teknolojinin kutsal robotlar üreteceğini!

Cemil Meriç, büyük bir çığlıkla yenilenen bu çağın ikrah ettiren yakazalığını bakın nasıl ulaştırıyor bütün evrensel çağların neandertal(!) yapılı sahiplerine: "Eğer soğuk ve duyarlıksız bir çağdan, sıcak ve erdemli bir çağa dönmek çağ dışılıksa, her dürüst insan çağ dışıdır."

Bıkmadan, usanmadan kızılca kıyametleri koparanların bu başucu söz karşısında nedamet getirip, o eşsiz zamanların tadı zihinlerde kalan ilâhîlerine kulak kesilmeleri gerekmez miydi? Aslında bütün bir maceramız Victor Hugo'nun "Sefiller" romanının girişinde söylediği o bir tek cümlede gizli kalmış gibi sanki, şu: "Pek sade geçti olay, bir gül solar gibi!" Fakat bir gül sadeli-

ğinde geçirmeye çalıştığımız hayat, Asya’nın âdeta uzakları imdadımıza çağıran çığlığına engel değil elbette. Bizim hep bir tek sözle dünyayı kucaklayacağımız ve kaosu sona erdirecek, serlevhalarımız duruyor insanlığın hatırına: “İnandım de, sonra dosdoğru ol!” İnananların eksik kalmış vaveylasını duyurup tamamlıyor işte şair:

“Konsun yine pervazlara güvercinler/ Hû hûlara karışsın aminler/ Mübarek akşamlardır/ Gelin ey Fatihalar, Yasinler!...!

Teknoloji ve gözyaşı... Metalik dokuların dünyamızı sahte ipeklerle döşeyen çirkin yüzünü gittikçe daha fazla görmeye başlıyoruz. Herşey, ızdırap akşamlarından geriye kalan mektupsuz aşkların hâlini hatırlatıyor. Çünkü insan, ideal kültürünü kaybetmenin de ötesinde, kuracağı yeni ve evrensel kültürün hesabını şimdi daha ciddî düşünmek zorunda. Unutulan gitti ve bizler özlemsiz kaldık bu kavruk çağda esrarlı izlerden. Dilimizi, suyumuzu, yüzümüzü yıkamaya gelecek gönül erleri nerelerde şimdi?

Aslında henüz zamanımız var daha ve kutsalını yitiren bütün toplumların ve kalplerin sıkıcılığından kurtulmamız mümkün; kitabın sıcaklığını yeniden yaşayarak! Çünkü yeni bir binyılın beklediklerini lokal çerçevede gerçekleştirecek gibi gözükmüyor vefakâr(!) düşünürlerimiz. Bunun yanında, artık iyi niyet tutumlarının ve üzerimizden gelip geçen bahanelerin avutuşlarını da bir kenara bırakmalıyız, hem de çabucak! Klâsik kuralcıların hüsranlarını daha da çoğaltan bir eğitimi tekrar etmek yerine, kalbi hedef alan ve insanı kalbinden vuran söz avcılarının eserlerinden sunmak gerekir insanların dimağlarına. Yanlış anlaşılmasın, mısraların ve romanların akıcılığını sımsıcak düşlerle okutan “hayal kaleleri”nin bir tarafa âlet edilmesini savunuyor değilim, fakat görünen o ki, artık güncel olanın peşinden gitmeye bile mecali kalmamış bir düşüncenin dayatılmasını kabul edemeyiz; ya da ne adına kabul edebiliriz?

Aşk, çoğu zaman en hafifinden ucuz roman motifi hâlini almıştır şehirli insanın dünyasında, bütün bütün kıyısına fırlatılmış gibi bir kıt'anın. Oysa ben, bütün bir insanlık için yılmadan söylenecek evrensel bestelerin yapılmasını ve hep bir yürekten söylenilmesini isterdim; "Haydi kurtuluşa!... Haydi esenliğe!..."

Mısralar boyunca akan bir çağın, dokunaklı iniltileri geliyor derinlerden. Sakındırılmış günlerin cemreli ulufelerini bırakıyor avuçlarımıza şair. Yerdeki, gökteki ve her ikisi arasındakilerin sahibi olana yüceler denizinden tatlı meltemler uçuruyor habire.

HER EVE BİR FAUST

Artık bütün bilimlerin en geniş anlamıyla sahasına giren metafizik ilgi ve buna bağlı olarak üretilen kıyamet senaryoları büsbütün rengini vermeye başladı evrenimize. Bu noktada bizim için hayırlısını istemek ve dingin bir kalple duanın sırrını çözümlemekten başka yapabileceğimiz neler olabilir ki? Fakat edebiyatın ve bilimin insana sunduğu kapıların ardına kadar açılmasını beklemek yerine, elimizdeki verilerin de en güzel bir şekilde kullanımını yapmak gerekmez mi? Öyle düşünüyorum ki, en kesif bir alanın oyunculuğuna soyunan insanların bu alan ile ilgili bildiklerini bir kez daha yoklamak yerine, inançlarını kutsî cendere arasında yeniden ölçmeleri gerekiyor. Evet, çünkü bütün sırlarımızın o eşsiz boyunduruğunda kalmayı sağlayan "üstün el" bir gün mutlaka ışıldayacaktır bütün ihtişamı ile evrenimize!

Benim kalbim için erken diye bir şey yoktur. Gecikmek veya gecikmiş olmak, bu durum karşısında alacağım tavrın kalbimle doğru orantılı olmasını gerektirir yalnızca. Bu sadece edebiyatçı olmanın, yazarları, kitapları sevmenin bir neticesi değil elbette. Tutkularımın, renkli hayallerimin, kitaplığımın, kuşlarımın, hepsinden önemlisi mesleğimin günaşırı bir sadelikle bana hayat öpücüğü üflemesindendir. Ama çok gecikmiş olmayı da doğrusu pek sevmem. İşte bunun için seviyorum biraz da unutulmuş şeyleri çoğu zaman. Örneğin bir treni mi kaçırdım, olsun; otobüsüm mü arızalandı, hiç mühim değil; faturalara mı

boğuldum, boş versene; balık kavağa mı çıkmış; ne var ki bunda şaşacak?

Öyle ki, biraz da utanmazlık edip borç harç kitapların serüvenine göz atmamış olsam, tümden kaçıracağım 'Faust'u... İşte buna dayanamam!.. Bu yaştan sonra, yeniden, bir hayal iklimінin kapısını çalmak Goethe eliyle; olur mu olur? Dedim ya, kalbim için erken diye bir şey yoktur! Bakın ben, Goethe'nin arka kapısıyım yalnızca. Özne olmanın, tam teşekküllü çalışmanın hazinelerinden yansıyanları azıcık, hepsi bu...

Evrensel kelimelerin, kalbî olanın, kusursuz ağlamanın varacağı noktayı Goethe bilir, o söyler... Benim gibi eskiler alıp satan kitap tüccarlarının onun için baktığı yön bellidir elbette. Doğru ve mistik kelimelerinde gizli olan düşünce, ah o gizemli telâş; Goethe için bu, yakıcı sevdaların ve soylu birlikteliklerin deryalar içre bir damlası, ateşi!..

Hafız'ın el kitabını pusula bilip, son yıllarını yan yana geçirdiği "Doğu Batı Divan" için şunları söylemekten çekinmiyor o: "Bu eserin müellifi, kendisinin bir Müslüman olduğu şüphesini reddetmez."

Düşünce ve yoğunluk içinde soyut betimlemelerle belki de klâsiklerin en etkililerinden birini yazan o değildir sanki; Araf'ta değil, dünyada; ölmek değil, yanmak. Ve insanın teslimiyeti karşısında "Mefisto"laşan şeytan! Arzın üzerinde bir hengâme, uçurumlaşan bir terkip... Amansız bir salgın bu, insanın ve şeytanın akarak tükettiği ömrümüzün haritasında işaretli hicran taşları!

Bu tavır, hayranlığımı büsbütün arttırdı Goethe'ye. Ölümünden henüz iki gün önce bitirdiği "Faust-II" için bakın ne diyor; "Filologları çok uğraştıracak. Gelecekte de birçok edebiyat ve felsefe adamını gayrete mecbur edecek." Öylesine samimî ve sevecen ki!

Düşüncenin estetiği açısından oldukça ciddî bir sureti temsil eden "Faust", sadece insanı değil, aynı zamanda bütün 'nefs'i

temsil etmektedir. Bunula birlikte nefsin yerli yersiz saldırganlıklarını da mantık ölçüleri çerçevesinde ve sığınma pahasına nefse tercih etmektedir. Bunu edebiyatımızın 'ateş kanatlı kuşu' üstat Necip Fazıl Kısakürek'in yazdığı "Siyah Pelerinli Adam" isimli eserinde de derinliğine görebiliyoruz. Yani "Mefisto"nun yangınından ve desiselerinden, imanın lezzetine doğru sınırsız bir acı içinde kıvrımlaşan irade yeteneği...

Goethe'ye yön veren ilhamın, hayatın gecikmiş taraflarından evlerimize, yollarımıza, sokağımıza, kalbimize ve beynimize sokulan "Mefisto"ya karşı, inancın peykinde duran ve zamanını bekleyen o ışıltılı "el"in, alnımızda duyacağımız serinliğini birgün mutlaka taşıyacaktır büsbütün nefisler; inkâr ne kadar güçlü olsa bile gerçekleşecektir çünkü vadedilen sözlerin "bir"liği!

NEDİR ŞU İÇGÜVEYSİNİN ÇEKTİĞİ

Her hasbihalin arasında onlar vardır, heyhat!.. Her mahallenin hatta her sokağın entipüften konuları yerine onların o onulmaz gediklilik hâlleri sırıtır adamakıllı. Bir ev bulamamış olmak, altın kafeste kiracı bir bülbül gibi yaşıyor olmak, netameli bir hâldir de pek umursamaz bir kaide ile geçiştiriverirler hâllerini. Şimdi ben bu kökü mazide olan nasırın neresine basayım bilmem ki! Tabii işi erbabından dinlemek kadar, işin içinde bulunmak da kâfi gelmez anlatmaya desem, birilerinin hatırı kalacak; iyisi mi biz bu kamburu daha da göze batırmadan bir hal yoluna koymanın inceliklerine bakalım.

Efendim hani, bülbülün çektiği dili belası derler ya, bizim içgüveysininki de o hesap; vermiş ya ne de olsa gönlünü bir dilbere, illa ki dilberin baba evinde oturulacaktır ve cıngar çıkarmadan, 'efendi' bir eda ile kabul edilecektir bu nazenin istek. Evin yapılan rutin işleriyle ilgilenilmeyecek, her şey belirlenmiş olan 'kayınbaba' kaidelerine göre bir izleğe oturtulacaktır. Dahası, müstakbel 'kaynana', 'görümce', 'bacanak', 'baldız', 'elti' cephesine karşı da son derece itaatkar ve yerindeyse süklüm püklüm bir çerçevede bulunulacaktır. Çünkü 'içgüveysi' olmak, neticede senin olmayan bir değirmene ölene kadar su taşımakla eşdeğer bir mantık izleyecektir. Olur mu haşmetmeab hazretleri, kırk yıllık babasına bile eyvallah dememiş bir anadolu delikanlısına yakışır mı bu hince istek? Hem tavlanın, okeyin, bilumum papaz ve kız efradının kümelendiği meclis-i kıraathane ne der bu işe? Damat

bey nazenin dilbere nuh dese kar etmez, evliya dese hakgetire… Hani serde erkeklik olmasa ne ala, ancak bu yaştan sonra façayı bozdurmak ve envai tür kulplara cevap yetiştirmek de işin cabası bizimki için, n'olcek şimdi?..

Kültürel bir artçı şok geçiren bizimki, durumun vehametini anladıktan sonra iş işten çoktan geçmiştir elbette. Fakat durun, hinlik tek taraflı olmaz elbette, vardır bunun da bir çıkar yolu; kaleyi içten fethettikten sonra, nasılsa elpençe divan durmak zorunda kalacaktır düşman safları! Ve istekler sıralanacaktır birbiri ardınca; öncelikle bir araba, şöyle en havalısından, efendime söyleyim sonra çoluk çocuğun iaşesi için dudak ucuyla bile olsa ağızdan kaçırılmış miras meselesi, eh hanım için de şöyle modasına uygun birkaç kat elbise, hepi topu bu!... Madem ki vardır yürekte bir yara, öyleyse tez elden ve tökezletmeden sürülen rahvanı, bir an önce kurtulmalıdır bu yavan yapıldak etiketten!..

Çok kolay olmasa gerektir 'içgüveysi' olmak. Durumun pek de iç açıcı olmadığını gören 'Eylül' yazarı 'Mehmet Rauf', gönül verdiği dilberin ikna çabaları neticesinde İstanbul'un en güzel köşelerinden bir evde bu netameli hali öncelikle kabul etse bile pek fazla sürdüremez ve tenzil-i rütbe eder içgüveyilikten!.. Çünkü yaşamını öyle serkeş ve gamsızlığa vurmaya alıştırdığından bir türlü düzen tutturamaz ve biçare ve bekar bir şekilde bir göz odada, bir tas su vereni bile olmadan göçer gider dünyamızdan. Gördünüz, bu hinliği biraz da ben yapıyorum elbette. Sözkonusu 'bir tas su vereninin olmadığını' söylemekle aslında 'içgüveysinin' haldaşı olduğumu ikrar ediyorum. Bu bir çıkış yolu olabilir mi derseniz, halimce bir ispata muktedir değilim ancak, bütün bütün bekar olmanın getirdiği yalnızlık ve umutsuzluk halini benim gibi yolun yarısında sonlandıranlar elbette anlayacaklardır sıcak bir yuva ve içinde cıvıl cıvıl çocuk sesinin olduğu bir ev hayalinin dayanılmaz cazibesini. Sonra Yahya Kemal'in Celile Hanımefendi'nin aynı evde oturma isteği karşısında takındığı tu-

tumu da unutmamamız gerekiyor. Aziz şair böyle bir isteğin iç dünyasında yarattığı depremler sonrasında vurup kapıyı çıkmıştır ve geriye dönmemenin verdiği o asil duruş ve fakat yakıcı hasretle bir ömür tüketmiştir. Gerçekte 'içgüveysi' olmak, umulmadık bir tekinlik sağlayabilir bizimkine, ne var ki çevrenin onaylayış biçimi belirleyici olmaktadır daha çok. Ne de olsa 'erkeklik gururu' daima bir adım önde gitmektedir aşktan. Bütün hayatını 'beni bir ahu gözlüye zebun eyledi felek' mısraını terennüm eylemekle geçiren damat, 'her doğan günün bir dert olduğunu' anladığı zaman köprülerin altından çok sular akmış olacaktır.

'Nasılsın' sorusunun hiç de umulmadık bir biçimde sonuçlanmış olması önemli bir araştırma alanına işaret etmektedir bizim için. Çünkü 'içgüveyden hallice' cevabının estetik ve bir o kadar da zorlu bir içselliği beraberinde getirdiği cümle damat adaylarının kulağına kerelerce üflenmiştir. Bununla birlikte dost meclislerinde ve ehl-i kıraathanede günlerin, ayların ve hatta yılların baş konusu olmanın da cabasını düşünmeden geçmemek gerekiyor. Şu satırlarını okuduğunuz fakir, tam bir 'içgüveysi' dostudur. Gecelerini 'içgüvey ehli' ile geçirmişliği saçlarının sayısından daha fazladır. Onların sıkıntılarını, kasıntılarını, düğümlerini dinleme konusunda oldukça ferah ve geniş bir yürek sahibidir. Her ne kadar 'nasılsın' sorusunun formatını değiştirme yolunda ciddi katkıları olmasa da yazarlarımızın, 'içgüveyden hallice' cevabı için düşünmüş oldukları çözüm ve önerilerini duyurmak adına elimden gelen bütün gayreti göstereceğimden şüphe etmemelidirler. Diyeceğim o ki, ey ehli dünya, ne istersiniz garibim içgüveylerden, yetmez mi bu zamana kadar ümüklerini sıktığınız? Lütfen biraz daha duyarlı olun ve bağrınıza basmasanız bile az da olsa güven telkininde bulunarak sağ salim bir sahile taşıyınız onları lütfen!

Son bir cümle de 'içgüveyi' kardeşlerim için: "Ey dünyanın bütün 'içgüveyleri', kayınbaba sultasına karşı birleşiniz ! Yoksa dünya mahvolur!"

KELİMELER ve BEYAZ BİR TEBESSÜM

Yaralı kelimelerin, bir türlü tutunamayan taraflarını, sözlerimizin eskimiş aynalarından taşan serinlik badeleriyle karşılarız çoğu zaman. Yani söz, bizi bağlamadığı ve hatta umursanmaz gözüktüğü zamanlarda bile bir haz cevheriyle ırgalar özümüzdeki kimliği. Örneğin, Necip Fazıl şiirinin derinliğini bilenler, bu şiirin ardındaki gerekçeleri enikonu merak edeceklerdir. Ki, şiirdeki yaralı birkaç kelimenin esrarını anlamaya muktedir olanlar bile, sıradan cümlelerin bağlıları hâline geleceklerdir. "Önce söz vardı" demek, bir anlamda " önce aşk vardı" demekle eşdeğerdir. Çünkü aşkın yalınlığını ve gerekçelerini göz önünde bulundurduğumuz zaman, sözün özündeki nitelik kendiliğinden aydınlanmış olacaktır. Aşkla kabul gören sözün, önceliği; var olana, yani kelâma bırakması, güçlü bir iradenin varlığına işarettir bu yönüyle…

Kelimelerin dünyasında kendilerine göre cümleler eğirenler, birer kahramanlık rüyasını da hayal etmektedirler hâllerince. Octavio Paz, şiirlerindeki öngörüyü beğenip beğenmeme üzerine kurgulayanların, "sözün şüphecileri" olarak görmek istediğini söyler. Şiir gibi ustalık gerektiren bir eylemin fitilini ateşleyecek olan "bakir okuyucu" kavramını kullanabilirim sanırım. Çünkü "bakir okuyucu" bir yönüyle sızlanış gösteren, bir yönüyle de belgeler, mühürler arayan tavrını her an gösterecektir bu durumda. Karşısında bekleyen hazin bir telâş, yanık bir iç tepki ve yok-

sul bir ses olarak edebiyatın, doğru bir deyimle "kelâm" kalbine doğru bir yolculuk düşüncesiyle kurgulayacaktır artık dünyasını.

Benim kelimelerim çoğu zaman, fenerini, sözlüğün ve sözcüğün ışığında ilk günkü gibi gezdirip durmaktadır satır aralarında. Söz vardı ve sözün ilk ilhamı,insanı varlığıyla birleştiren ilâhî kaygılarla ulaştırdı yüreğimize 'bir' olan! Söz vardı ve sözün ilk ilhamını, düşüncenin derinliğinde arayan yakıcı bir güçle duyurdu ilâhî sırrın sahibi 'tek' olan!

Söz ustalarının, benim kelimelerim açısından taşıdıkları anlamı, bir sırrı taşır gibi taşıyorum yüreğimde. Çünkü söze altın değerini giydiren ve rüyalarımızın katı gerçeklerini hayatın mihengine vuran o naif eller, gönüller, bir yaşamak şarkısının keşfe hazır hazinelerinden süzmektedir kuş tüyü sözleri seyyah gibi. Çoğu zaman hırlanmış bir avuntunun seferberliğini, azda olsa ömrümüzün törpüsünden çeken bir hatıra kırıntısını anmaktır sözün özüne ram olmak!

Shakespeare'in "kelimeler… kelimeler" hastalığından anladığımız o ki, büyülü bir masalın kısacık özetini yazmaktadır bizlere o naif eller, gönüller… Bütün bir hayatın, leylim gecelerinden uyanıp, yeni bir mevsime uyarlamak gibi kalemi; kalınca bir çizgi geçmektedir ömrümüzün yazılmamış boş sayfalarından! Kelimelerin oyunundan, kelimelerin buğusuna ve sırılsıklam düş kırıklığına rağmen, yeniden kavuşmaktadır dillerin izleği.

Tanıdık yüzlerin tanıklığından gelen bir tatlı heyecanla sürdürülen kelime düğününde baş halaycı olanları unutmak mümkün mü? Sadece kahramanlarından dünyamıza ışık yağdıran güzelliğin sırlı resimleri için bütün dualarımız… Necip Fazıl için, Cemil Meriç için… Tarık Buğra, Ahmet Hamdi Tanpınar, Peyami Safa, Ahmet Kabaklı için…

İşin doğrusu; kelimelerin, kaderimizi sıradan uğraşlardan kurtardığını söylemek için uzun uzadıya isim listeleri çıkarmaya da gerek yok. Çünkü kaderin ve varlığını var saydığımız kader iç-

re bütün sırrına eren kelâm erlerinin gizli sırlarıyla çoğalıyor iç ahenk… Bütünden parçaya ulaşan bir beyaz tebessüm gibi sarıp sarmalamakta her şeyimizi kalem fasılları!

Yaralı kelimelerin, bir türlü tutunamayan taraflarını sözlerimizin eskimiş aynalarından taşan serinlik badeleriyle karşılaşırız çoğu zaman. Yani söz, bizi bağlamadığı ve hatta umursanmaz gözüktüğü zamanlarda bile bir haz cevheriyle ırgalar özümüzdeki kimliği. Çünkü her yazının gizli bir dünyadan akan yıldızlarını hatırlamak, dilimize ve gönlümüze düşen sözlerini sayıklamak, belki de güzelliğimizin aynalarını yeniden keşfetmek adına kazançlı çıkacağımız tek eylem olacaktır!

"Bakir okuyucu"nun gönlünü ıslatan beyaz bir tebessüm, ışık ışık dalgalanmaktadır sözün güzelliğine sığınarak!

İnsan; kitapla hayata başlayan, kitapla bütünleşen ve kitapla hayatını tamamlayan bir varlıktır.

KİTAP BİLİNCİ

Türk entelektüel hayatında Cemil Meriç'in kendine özgü bir yeri vardır. Bu nedenle olsa gerek, içerisinde kitap sözcüğü geçen her sohbetin, tartışmanın ve yazının arasında onun "Her toplumun kitabı vardır, senin kitabın hangisi?" sorusu her defasında, gelip beynimin bir köşesine çivi gibi çakılır kalır. Neyi anlatmaktadır acaba üstadın bu sorusu? Kitapsız bir hayatın varlığını kabul edenlere karşı, kitapla geçecek bir ömrün sütliman kıyılarında cevaplandırılması zorunlu olan çetin bir sorudur bu. Kitap ve kitaplı düşünmek; emeği ve alın terini, ucuz işportacı fikirlerin elinden kurtarıp, gerçek ölçüler çerçevesinde yaşamın anlamına uygun pozisyona sokabilmenin biricik şartıdır. Çünkü tarihsel süreç "kitabın ateşle dansı"na ve kitabın katline dair, egemen anlayışların yaşama ters yüzünden bakan yansımalarıyla doludur.

İnsan; kitapla hayata başlayan, kitapla bütünleşen ve kitapla hayatını tamamlayan bir varlıktır. Bu bakımdan "kitap okuyorum" ifadesi; bir ideolojiye bağımlı kalmak, fikrî debelenişinin cedelli misyonluğunu yapmak ve hele fikrî ağırlıklarının varlığını birkaç kitaba bağlamak kastıyla söyleniyorsa eğer, söz konusu "Okuyorum," ifadesi, evrensel tanımlamalar yanında nokta kadar önem arz etmeyecektir. Hayatı dar kalıplı anlatımlarla ifade etmeye çalışan bu saplantı durum, reel statüko karşısında bile, taktığı at gözlüklerinin farkında olamayacak kadar gerek sosyal gerekse fikrî pasifizmi ve çözülmeyi de beraberinde getirecektir.

İyi bir okuyucu için, kitapların ideolojik telkinlerinden ziyade, hem ruhî hem de sosyal 'pragmatisme' ön plândadır.

Kuşkusuz kitap okurken güncelin peşine takılı kalan alışkanlıklarımız kadar, alışamadığımız, daha doğrusu bilinçsizce harcadığımız, boş gözlerle bir noktaya odaklanır gibi dalıp dalıp gittiğimiz zamanlar da olmuştur. Milan Kundera "Yavaşlık" isimli kitabında anlattığı "canı sıkılanların toplumu"na karşın; "Okumanın Hâlleri" başlıklı köşesinde bir yazarımız, okurun ruhsal ve fiziksel dünyasını kendince şu şekilde tasvir ediyor; "Yaşarken üstümüze çöken ağırlık, okurken keyifli bir tembelliktir. Gözleriniz sayfaları takip ederken, eliniz yanlış uzanır, sigaranızın külü yere düşer, temizlemeyi erteler ve okumayı sürdürürsünüz. Boş yere, boşalmış fincandan bir yudum çay daha içmeyi denersiniz. Ama hâlâ kalkamazsınız yerinizden. Uyuşan bacağınızı şöyle bir kıpırdatırsınız ama daha rahat bir koltuğa geçemessiniz. Dışına düşmek istemediğiniz bir film karesinin içinde gibisinizdir. Sonra bir cümlede durursunuz. Bir sigara daha yakar, camdan dışarıya bakarsınız. Telâşsız, "acelesiz bir keyiftir bu. Bir yere varmak, Montaigne gibi... Siz de tıngır mıngır bir arabanın içinde, öykünün öbür yakasına ha geçtiniz, ha geçeceksiniz…"

Kitabın kurduğu bir binada, deprem ya da fay hattı endişesi söz konusu değildir. Nice binalar vardır ki (mantık, akıl) küçük bir sarsıntıyla harabeye dönebilir. Ama sürekli kitapla meşgul olan bir binanın, değil küçük bir sarsıntı, çok şiddetli depremlere bile dayanıklı olduğu defalarca ortaya çıkmış bir gerçektir. İnsanlığın kültür evreni, yazının icadıyla başlamış, kitabın insan yaşamında yer edindiği tarihten itibaren söz konusu bu kültürel evren şekillenmiştir. Zorlamasız, içten ve gereği gibi yapılacak kültürel etkinliklerin varış noktası elbetteki okuma bilincinin ortaya çıkaracağı bu şekillenmeyi, daha da zenginleştirmek olacaktır.

Bunun ötesinde kitap ve insanın yakın akrabalığını sağlamak uzun vadede mümkün değildir.

KİTAP ve AŞK

Hep söylerlerdi de inanmazdım; "Başkasının hayatına benzemeyen bir kitapta, aslında kendi aşkını okuyorsun." diye. Ne yaman bir özne imiş aşk! Otobüs duraklarında, sinema afişlerinde, kitap kataloglarında hep onun ismini ararsınız da nedense bir türlü silik fotoğrafların buğulu bakan o bir çift gözünü muska gibi yüreğinizin ve hafızanızın bam telinde taşır ve unutamazsınız. "Seninle tanıştığımız günü hatırlıyorum da ne kadar tedirgin, heyecanlı ve paniktim." Evet, cümle aynen böyleydi. "paniktim" diye bitiyordu fakat ben daha sonraları (muska gibi yüreğimde taşıdığım o bir çift gözü diyorum) "paniktim" kelimesinin vurgu değil de, bilinçli bir şekilde yazılan mektupların, şiir antolojilerinin, beyaz dizilerin içinden özenle seçilmiş ve bana gönderilmiş bir şifre olduğunu nedense geç anladım.

Bir kaç gün önce, sakin bir sesle; "Aşkı yazmalısın, salt aşkı kaleme almalısın, becerebilir misin bunu?" demişti de, hasis bir bakışla; "Mevlâna gibi mi?" diyebilmiştim. "Fihi Mafih" yan cebimde duruyordu… Okunmayan bir kitabın yükünü çekebilir miydi insan? İnsan değil miydi yükünü aşkla ve yüküne aşk dolduran? Değil… O nazarî bir hâldir ki, ancak kitabı okuyanlar bilirler. Onlar bilirler, Doğu'nun aşka otağ kurup, aşkı isyana çağırdığını. "Fihi Mafih" Doğu'dan çünkü.

Aşk soluk keser mi? Ya kitaplar? Ateş dansına davet edilen bu teklifi reddetmek, hele hele el yazması, kenarları altın yaldızlı

kapaklarında insanlığın "evrensel söylemi" resmedilirken başka aşklar da ne oluyordu ki?

Ya onun kalbimin üstünde duran gözleri?

Ne kadar zaman geçti, hatırlamıyorum. Bir gece; yani "evrensel söylemin" yakıcı bir sesle gök yüzünde yankılandığı bir gece, kitabın ve aşkın o derunî bestesini ilk defa damarlarımda hissederek dinledim. Aniden onun gözleri değdi gözlerime, çarpıldım ve büyük bir endişe ile kendimi yatağa atıp yorganı başımın üzerinden aşırdım. Kalbimin sesi ve onun gözleri beni kitaba çağırıyordu..

Oysa aşk; yaman bir özne olduğunu bütün ısrarı ile kulağıma fısıldarken, ben daha yirmibir yaşındaydım. Annem eski yazıyı okuyabildiği için "Mahzen-i Esrar"ı "Fihi Mafih"i, "Şeyh Sadi'yi ismimin kulağıma okunduğu çocukluk günlerimden bu yana (hiç hatırlamıyor olsam bile) birkaç yıl öncesine kadar, her gece her birinden en az üç dört sayfa okurdu. Kanatlanırdı ruhum bu cezbeye gelişlerden.

"Yanmışsam külümden yapılan hisarlar vardır" diyordu şair. Kitabı ve aşkı ölesiye bir gençlik sıtmasına şerh tutuyordu bakiyesi için. Oysa fotoğraflar eski bir yüzyılın ilk yıllarından kalan mistik bir koku saçıyordu düşüncelerime. "Seninle tanıştığımız günü hatırlıyorum da ne kadar tedirgin, heyecanlı ve paniktim." Öyle mi olmuştu gerçekten, gerçekten "panik" mi olmuştu?

Ama biz hiç tanışmamıştık ki!

Üzeri sedef işlemeli iç odanın, lavanta kokulu salonunda duran o kitaplığın çocuk ruhumu okşayan kitaplarından bulaşmıştı bütün bu ırgalanışlar. Yitiktim, küskün ve kaygılıydım. Sevmek, manada daha bir lezzet katıyordu yirmibir yaşımda. Çünkü, belki de "panik" olan bendim, belki de arsız isteklerimden bu yüzden vazgeçmem gerekiyordu. Kitabı ve aşkı politik palyaçoların zevksiz sirklerinden bu yüzden ayrı tutuyordum.

Derken, bir bahar akşamı, yollara aşk şarkıları dökülüyorken; bütün okuduğum kitapların kalıtsal bir mahmurlukla (çünkü akşam uyanmıştım) bana aşk adına selâma durduklarını gördüm! Ki, hep bir ağızdan "gönül insanı"nı kurmaya doğru yol aldıklarını söylüyorlardı. Gönül salladım ben de onlara..

Kalbimin sesi ve onun gözleri beni onlara çağırıyordu…

KÖTÜ OKUR

"Kötü okur" ifadesinin, günümüzde anlam olarak karşılığını her gün görmek artık ürkütmüyor beni. Okur olmak ama kötülüğüyle bile olsa okur olmak; kültürel bir çerçeveden bakıldığında, nihayetinde özgül bir ağırlık yüklemek için eni konu bir yürek ağrısının biteviye hamallığını gönüllü taşımaktır derim ben. Hayır, işinin hakkını veren, esaslı okuyucunun midesini bulandırmaya çalışmak gibi bir niyetim yok. Yani okuyucunun ne idüğü belirsiz ıvır zıvıra harcadığı paranın hiç olmazsa küçücük bir miktarını da kitaba vermesi gerektiğini sorgulama durumunda değilim inanın. Doğrudur, bu açıdan bakıldığında yıllardır düzensiz bir bando gibi senfoni yerine "kakafoni" dinlediğimiz ve seslendiregeldiğimiz mesaj gayet açık: okurun kurduna değil, larvasına bile şükrederiz. Nasıl olsa zamanı geldiğinde okuma eylemi, kendiliğinden bir arzu ve şelâle gibi yatağını bulacağı ırmağı tayin edecektir, hiç endişem yok. Beni asıl tedirgin eden nokta ise bunca eleştiri bombardımanı altında kendini savunma psikozunu bile elden bırakan okurun, telkincilere karşı takındığı tutumdur. Nihayetinde o, okumaya olan sevgisini, insanların hoşgörüsünü de düşünerek gösterecektir okumazlığına. Öyle veya böyle, okuyucuyu söz dinlemez, huysuz kalıbına sokup, "kötü okur" tasnifini yapanları da pek gözüm tutmaz oldu benim. Kitap vardır ve onu okuyanların uğraşı yanında bir iyilik söz konusudur sadece ona karşı. Mürekkep yaladığını düşünenleri yersiz, zamansız ve biraz da ukalaca tükettikleri o hain nefesler, inan

olsun içinde az bir okuma sevgisi bulunan okuyanı bile soğutuyor mübarekten!

Kitap okuyucusunun belli belirsiz zamanlarda karşısına çıkıveren böylesi (afedersiniz ama) şom ağızlıların söylemiş olduklarını artık önemsemiyorum. "Tu kaka" okur ne ise, bana göre "kötü okur" da aynı anlamın türevleridir. Fakat böyle bir şeye hakkımız var mı Allah aşkına? Okurun kötülüğüne veya iyiliğine dair elimizdeki delil nedir peki? Elbette kitapların dünyasını hayatı boyunca hiç keşfe çıkmaya yeltenmemiş olanları ayrı tutuyorum fakat, bunun dışında okuyucuya "kötü" niteliğini kazandıran etkenlerin içerisinde yazarın hiç mi suçu yoktur acaba? İki yazısının birinde "ey okur beni anlamıyorsan eğer, başka hiçbir yazarı anlayamazsın, anlasana be! Yoksa kafanı patlatırım senin!" ünleyişleriyle tehditler savurup, nizamatlar veren yazarın hiç mi suçu yoktur dersiniz?

Doğrusunu isterseniz, ben birçok yazarın Herman Hesse'in "Çok Kitabı Olan Adam" isimli öyküsünü okuduğunu sanmıyorum. Söz konusu öyküde, dünyanın bütün dertlerinden veya güzelliklerinden habersiz bir şekilde sadece kitaplara sığınmış bir adamın öyküsü anlatılmaktadır. Kitapların dışında başka bir düşüncesi, dünyası, arkadaşı olmayan bu adam, bir gün yaşamın dışına çıkmayı düşünür her nedense ve ortadaki büyü bir anda bozulur; kitapların dışında da başka canlıların, düşüncelerin, güzelliklerin bulunduğunu fark eden kahramanımız, o zaman kendisini yontulmamış bir cahil ve yaşamın yalnızı olarak hisseder.

Şimdi, gedikli kitap kurtlarının bana diş bilediklerini görür gibiyim. Belki haksız da sayılmazlar ama, "Yanıldıklarını kısa zamanda anlayacaklardır" gibisinden sinsiliklerin düşmanı olduğumu bilen bilir, ama olmuyor işte! Kalkıp, okur ile kitap arasına girmeye kimin hakkı olabilir ki? Günden güne ezilen, yıpratılan, sömürülen bir "acaib-ül garaib" hâle getirilen vatandaşın/okurun, yazar elinde telef olmasına inanın gönlüm hiç razı gelmiyor.

"Kötü okur" olabilir, ki bu her ülkede mutlaka vardır, ama sürekli kendi halkının okumayı savsakladığını söyleyen ve onu belli yerlere şikâyet etmenin gönüllü ajanlığını yapan yazar kılıklı rüzgâr güllerine ne oluyor bu kadar, inanın anlamıyorum… Kitabın serüvenini "kötü okur" yaftalamalarından kurtarmanın zamanı geldi de geçiyor bile! Günden güne horlanmayı, ezilip bir köşede hayata küsmeyi göze alamayan insanların eğer ki korkularının uğrak yerleri kitaptan geçecekse, hiç geçmesin. Bu, uzun vadede yarardan daha çok zarar verecektir ona. Okumak başlı başına bir alan, yaşıyor olmanın getireceği bir iyimserlik hâli, özgürlüğün doruk noktası o.

Bunun için "kötü okur" hattının bir an önce kapatılması, sağlığımız açısından son derece yararlı olacaktır, inanın!

NUR TOPU GİBİ SATANİST ÇOCUKLAR(!)

Çoğu zaman sokakların kuşkucuları olur hayatımızda. Yerinde duramayan delikanlıların horozlu aynalarından bakanlar için sıradandır bu kuşkuculuk. Ne kadar sert, ne kadar acımasız olduğunu belirten işaretler bulundururlar uzuvlarında; çoğu zaman bir döğmedir bu, ara sıra da bir tek harf. Kıymet-i harbiyesi yoktur onlar için dünyanın. Nerde akşam orda sabah, hiç tınmazlar gerisini. Elleri de öylesine ağırdır hani; kedilerin, köpeklerin yiyeceği iş değil anlayacağınız!

Son zamanların "Gulyabanileri" de akılları sıra bizleri hizaya sokacaklarını düşünüyorlar adlı adınca. Baksanıza, sırtlarında siyah, uzun ve meşin elbiselerin eşliğinde, uzun saç, kareografisi kâğıda dökülemeyen suratlarıyla büyük şehirlerin işlek mekânlarında cirit atıyorlar. Gözlerinden fışkıran o ele avuca sığmaz ateş çukurlarıyla topumuzu haklıyorlar bir güzel; tabii ki ıvır zıvır dolu dünyalarında. Benim fırsatım daha çok onların sürmelendikleri kapıların ardından çıkacak kıraatsız cümleler şeklinde tanımak oldu bir ikisini. Kazancım oldu mu? Şüphesiz... "Satan"ların dünyalarından bizim afakî dünyamıza sürekli tetik çeken bu izbandut suratların akışkanlığı sınıf farkı gözetmiyor toplumda. Yani varoşların en kuytu köşelerinden, büyük şehirlerin en gözde merkezlerine kadar sürekli bir akış var onlar adına. Meseleyi yerinde değerlendiren uzmanların sathî bilgileri bizleri bir yere kadar refüze edebilir, ancak sorun sandığımızdan daha da

büyük. Önce toplumsal güvenlik iğnesinin üstünde olan mealin bu konuda ciddi çalışmaları halihazırda yok anlaşılan: efendim fevridir gençliktir işte, yarın acı acı gülerler nasılsa türünden iyimserlik ve bir o kadar da bundan kaynaklanan itiraflarının gerçekte karanlığını sorgulamaktan itina ile kaçındıkları da gözümüze batıyor işte!

Korku ve gerilim edebiyatının önemli isimlerinden olan Agatha Christien, masumluk maskesinin altında gizlenen canavarı tanımanın en az onun gizlenirken harcadığı çaba kadar zor olacağını söylüyordu bir eserinde. Korku edebiyatının hayatımızın penceresinden kaçırmaya çalıştığı realiteye bakacak olursanız, söz konusu oluşma aşamasındaki bu kütlenin; derunî bir şevkle çalıştıklarını göreceksiniz. Özellikle bar, disko ve internet nevinden eğlencehanelerin müdavimi olanların fakat edebiyatın Edgar Allan Poe'su olmaya pek yanaşmayan sözde yazarlarımızın kimi zaman Celil Oker, ağırlıklı olarak da Ahmet Ümit okuduklarını tespit edebilirsiniz. Ne yalan söyleyim, benim için pek çekici gelen bu konunun kısmi taraflarından hem kendimi, hem de yaratıcının aklı kullanmanın önemine dair işaretlerini görmekten mutluluk duyuyorum. Çünkü "Satanist" kuşatmasının, benim dünyamdaki ağırlığını nihaî noktada "intihar provaları"nın sıklığından kaynaklanan o yakıcı "ben" kavramı çerçevesindeki gelgitler kuşatıyor.

Sıradanlaştırdığımız birçok vahim hatalar gibi bir süre sonra bunlar da çekilecekler güncel dünyamızdan. Ama şeytan ve günah kavramlarının boşluğunu taşıyan daha bir çok âzânın larvaları etrafındaki tartışmalar hiç bitmeyecek. Dinî hayatımızın önemli handikaplarından olan vehimlerin, hurafelerin öncelikli olarak taze dimağlara sunulmuş olması, böylesi bir sonucun ortaya çıkmasında başrolü oynuyor elbette. Okulların, eğitim birlikleri ve demokratik kitle örgütlerinin başlı başına sorumluluk taşımayacakları birçoğumuzun malûmu. Bununla birlikte okul-

lardaki dinî eğitim boşluğunun ideolojik bakıştan tamamıyla sıyrılarak verilmesinin de zamanı gelmiş ve geçmektedir bile. Özellikle basın açısından bu çok daha önemli bir sınav. Zırnık derecesinde aşüfteliklerin sergilenmesini saatlerce bıktıra bıktıra veren yayınların, bu anlamda yazarların, radyo ve diğer basın kuruluşlarının ciddi bir gençlik kumpası olan bu yeni "ist" karşısında soluksuz çalışmalar yapması gerekiyor. Bizlere pek yabancı gelmese de "ist"lerin, "izm"lerin kahrını çokça çekmiş doğu bloku ülkelerinde yaşayan gençlerin, girmiş oldukları bunalım sonucunda "alkolizm" ve "intiharizm" sapkınlıklarının dehşetli sonucuna bakmak sanırım yeterli olacaktır. Fakat bizdeki durum reel yönüyle bir fikri bölünmüşlükten çok, hazin ve burkucu boşluktan neşet ediyor. Goethe'nin "Genç Werther'in Acıları"nı yaşamıyor gençliğimiz. Werther gibi giyinip, Werther gibi içmiyorlar sigaralarını. Çünkü Werther olmak için çilesi çekilecek bir aşkın 'akrebin kıskacında' tutunan bir tek olsun mısraları, hatırlayabilecekleri bir tek öyküleri yok. Tamamen nefsin gardiyanlığını zincirlerle bağlayan bir kışkırtıcılığın gönüllü köleliğine sunulmuş iğreti ilişkiler sonucunda bırakıyorlar kendilerini ateşin yalımına!

Nerdesin ey Molla Kasım?

Allah encamımızı hayreylesin; Nurtopu gibi "Satanist kızlarımız/ oğullarımız oldu sonunda(!)"

SAVAŞIN ve NOBELİN ÇOCUKLARI

I.

Gelecek karşısında duyduğumuz endişelerin başında, hiç şüphesiz nesil olgusu ve buna bağlı olarak geleceğimizin teminatı olan çocuklar gelir. Çünkü toplumsal dinamiğimizin varlığıyla süreklilik gösteren aile, fonksiyon açısından önemini tarihin tüm dönemlerinde korumuş ve her türlü ifsada karşı reaksiyon göstermiştir. Bu, tabii ki olağan bir tepkidir. Peki, ya olağanüstü durumların ikileminde mücadele veren insanın hâlinden kim anlayacak? Alfred Nobel adına, her yıl geniş dallarda cana minnet ödüller dağıtan akademik çevreler, nasıl karşılıyorlar acaba bu yankılı acıları?

Bilmem hiç savaş fotoğraflarının silinmiş, kazınmış görüntüleri arasında ince dallar gibi duran, yürekli morarmış çocukları gördünüz mü? Onların savaşa dair yaşadıklarını birçok romandan, öyküden, filmden defalarca okumuş/izlemiş de olsak, çocukluk ruhunu merkeze alan cazibe belki de savaşın, daha doğrusu dehşetin ve masumiyetin "tıpkı basım" hâlinde aynı sayfa ve karelere yansıyıp belleğimizde acınası bir maraziyet doğurmasından kaynaklanıyor olsa gerek.

Entelektüel denilen bakış tarzı da, işte tam bu noktadaki konumlandırılıştan payını alıyor. Nedenini soracak olanlara, bu gün 'köpek' sevgisini 'bebek' sevgisinin gölgesinde bırakan bir anlayışın ortasında yaşadığımızı, üzerine kerelerce basa basa ha-

tırlatırım. Hem öyle, Ziya Gökalp nevinden "Küçüktüm küçücüktüm / Top oynadım acıktım" kafiyelerini de çok geride bıraktık! Şimdi çocuklar, daha gün doğmadan sırtladıkları gibi boya sandıklarını, şerbet tulumlarını, yüreklerini şehrin tam göbeğine kurup, gecenin körüne dek mum gibi eritiyorlar: "Boyayalım parlatalım ağabeyler!.. Buz gibi şerbet!.."

Ama illâ ki savaşan çocukların, daha doğrusu savaşa muhatap çocukların halipürmelallerini anlatan bir yazı kaleme almaya niyetlenmişseniz eğer, işiniz oldukça zor demektir. Çünkü medenî bir vahşetin her gün sergilendiği sözüm ona 'global' dünyanın üçüncü sınıf mekânlarında yaşanan 'resmî' güdümlü katliamlardan söz edemeyecek ve bu yazdıklarınızı doğrulayacak mekânizmanın 'akreditesini' göğsünüzde ve kalbinizde taşıyor olma şartını büyük bir buyruk cinsinden istemeseniz de kabulleneceksinizdir.

O 'melek yüzlü yıldızlar' Çeçenistan'ın, Bosna'nın, Filistin'in, Keşmir'in makus tarihinde yer eder mi dersiniz?

Bilemiyorum, çünkü savaşın ve nobelin çocukları, savaşarak öğreniyorlar barışın sömürüsüz bir dünya adına olduğunu!

Bizler ise, çarnaçar bekliyoruz umarsız!

II.

Ünlü Alman şairi Goethe için, onun ölüm döşeğindeyken söylediği son sözlerinin, "Işık, daha fazla ışık!" olduğunu tekrarlayanlar kadar olsun ümitsiz değilim barış konusunda. Ne var ki bütün bir insanlığın savaşa methiyeler dizdiği, arkası arkasına yargısız yargılarda, çıkarsamalarda bulunduğu ve silâhların baş tacı yapıldığı bu uğursuz dönemde, ünlü şairin son sözlerinden ilham alarak, münasebetsizliğimi giyinip değiştirmek istiyorum cümleyi; " Barış… daha fazla barış! Lütfen…"

Savaşın sıcaklığını tanımayanlara yakından hissettirmek isteyenlerin durumlarını şüpheyle karşılamışımdır hep. Yeni bir yüz yılın ilkel duygularını savunan insanlığın, anlaşılan o ki, daha faz-

la "barış referansları"na ihtiyacı var. Günlerdir çıldırmış gibi eni konu saldırıya geçen gazetelerin, durumundan vazife çıkaran manşetlerini hatırlayınca, gözlerimin önünde nicedir " canlı yayın cinayetleri" bir şimşek hızıyla çakıp duruyor. En fazla da çocukları, o kanatsız melekleri düşünüyorum. Çünkü savaşın vahşetine tahammülü olmayanların, günahsız yavrucukları büyük bir saldırganlıkla tankların, bombaların önüne atanlardan, belirgin mesafelerce ayrılan lirik sözleri, şarkıları olsa gerektir.

Yıllardır dört bir taraftan saldıran hayatın iğreti danslarını, seyre doyum olmaz bir heyecanla izlerler, savaşın "toplumsal bir kader" ambalâjında insanlara dayatılmasını sessizce sineye çekiyorlar. Bunu yaparken de, öyle şekerlemeler tadında sunuyorlar ki ambalâjlarını; isteseniz de kabul etmeme gibi bir lüksten mahrum olamıyorsunuz. Bu duyguyu ilk olarak, sabahın bir erken vaktinde İran Amerika savaşında, dünya tarihinde ilk defa canlı yayında hissetmiştim. Dehşet!.. İnsanlar canlı yayında canlarını teslim ediyorlardı… İnsanlar canlı yayında, canlarını, parçalara ayrılan vücutlarını tıpkı bir leşe saldıran köpekler gibi sağa sola saldıran "insan(!)"lardan korumaya çalışıyorlardı!.. Hayır… İnsan bu olamazdı!... İnsan "şerefli" varlığının dünya üzerindeki yerini bu şekilde ödüyor olamazdı!.. her ne olursa olsun; haklılık veya haksızlık durumlarını sorgulamanın bir insan hayatı yanında kesinlikle bir değeri olamaz, olmamalıdır da. Yapılan yanlışların faturası her şeyden habersiz, masum ve mazlum insanların kanlarından devşirilecek rantın üzerine bırakılamaz…

Bir kara kuyuya doğru yol alan yeryüzü sakinlerini, bu yasak olmayan gezegende, yasaklar yağdırmaya iten sebep nedir acaba? Bizlere sayısız iklimlerin manifestolarını, bildirilerini, gölgeliklerini sunan Allah'ın, yine aynı güzelliklerle birer yaratılış harikaları olan her renkten, dilden ve gönülden insanların bu cevval ketumlukları, saldırganlıkları biraz akla aykırı değil midir? Öyle ki, sermayesiz hemen hemen tek başına bir hazine olan barış, sadece

evrensel insanın yine evrensel istekleri adına böylesi bir istismara maruz kalıyor. Oysa barış için atılacak ilk adım, söylenecek ilk kelime, topyekün kuşatıcılığına ihtiyaç duyduğumuz samimi itiraflar mezarlığına dönmeden, kalplerimizden vurmalı hepimizi. Savaşın yarım bıraktığı hayatların, eksik kalan hayallerini ve tamamlanması gerekli insanî heyecanlarını yeniden bulabilmek adına ıslığımızı en uzağa savurmalıyız; ki pörsümüş yüreklerin umudu olsun barış adına.

Ama heyhat! Bu gün çığlıklar içinde ellerini ovuşturarak savaşı bekleyenlerin, yarın söz konusu bu acı ateş onlara da dokununca, sitemde bulunmaya hakları olmayacaktır. Çünkü barışın gölgesine sığınan insanların yargısız yargılara maruz bırakılmasını seyredenlerin insanî temelde yükselecek bir yapıda timsah ağıtları yakmalarını tarih hiçbir zaman haklı bulmayacaktır.

SIRAM GELİNCE YERYÜZÜYLE ÖRTÜN ÜZERİMİ

Nazım Hikmet'in derununda yatan hastalıklı hayattan söz devşirenleri anlamakta güçlük çektiğimi hemen söylemeliyim. Çünkü Nazım, 'Putları Kırıyoruz' ismini verdiği ve 'Resimli Ay' dergisinde başlattığı (ama sonrasında pişmanlığını açıkça belirttiği) kampanya ile rengini belli etmişti. Dahası, onun dünyasında eksen tutan ve millî varlığımızın en kaba taraflarını bile elinin tersiyle itmekten başka bir düşünce tarzı beklenemezdi elbette. Bu yadsıma biçimi de hâliyle, bizim edebiyatımızda her zaman var olmuş ilginç ve bir o kadar da hazin hikâyeyi yine depreştirdi işte; karşılaştırmalı söz kırımları!

Nazım'ın, şair olarak dünyasında gezinen şiir severlerin yönlendirmeli bir oyun karşısında oldukları da herkesin malumu. Fakat içten içe kültürümüzün, edebiyatımızın kültürel dünyamızın eleştirilmez miti olarak zorla ve hatta vura vura sevdirilmeye çalışılan bir şairin, aksu'l amelindeki çizginin, yanlış eller tarafından belirlendiği de bir gerçek. Doğru olan ifade biçimi, acaba Nazım'ın düşünce hayatımızdaki yeri nedir? sorusu etrafında şekillendirilmeli değil miydi?

Gerçek olan şu ki Nazım Hikmet'in şiiri sadece modernlik anlamıyla değil, bir de hayat karşısında sunduğu cazibe açısından da liyakatli bir nişandır. Fakat kültürümüzün, dünyayı algılayış, yorumlayış biçimimizin kahir ekseninde yatan şablon noktasında ayrılıyor oluşumuzda en az onun ve dünya görüşünün katılığı

kadar karşımızda duruyor. İşin doğrusunu, az önce ifade ettiğim söz kırımlarından kaynaklanan nedenlerden dolayı yazar Mehmet Niyazi iki cümlede özetliyor; "Nazım'ın dili bizdendir. Fakat Necip Fazıl'ın hem dili hem ruhu bizdendir."

Yalanım yok, Nazım'ın şiirlerini liseli bir delikanlının penceresinden, geçen zaman içinde bir haz ve evrensel boyutlu ütopyalar eşliğinde ezberledim yıllar yılı. Devşirilmiş aşkların, atılımcı sıcaklığın ve krizentellektüel hasımlığın insanı bayıltan tadına ilk onun şiirlerini okuyunca vardım. Sonrasında ise, üniversitenin kesif sigara dumanı eşliğinde kantin seansları içerisinde saatler ve hatta günlerce yapılan şuara tartışmalarıyla birlikte yıkandım yeni bir hayatın eşiğine... Dedim ya, bizde karşılaştırılmalı söz kırımları mutlaka iki zıtlığın, birtakım hayalci mahfiller tarafından günyüzüne çıkarılmasıyla anlam kazanmaktadır sanki, ki yine öyle oldu işte…

Sözün güzelliğini Necip Fazıl kadar Nazım Hikmet'in de duyurduğunu kabul etmemiz gerekiyor. Çünkü iki zıt dünyanın kanımca, söz ve eylem noktasında buluştuğu alan şiirin güzelliğinden başka bir şey olmasa gerek. Necip Fazıl'daki toplumsal değişim, ki o bunu "Verdim cüceye onun olsun şairlik/ Şimdi gözüm büyük sanatkârlıkta" diye ilân ediyordu. Tam da bu noktadan hareketle, Nazım'ın şair olarak dünyasında yatan gerçekleri Sabiha-Zekeriya Sertel'lerin eserlerinden okumakla şair hakkında daha geniş hüküm sularına dalmamız mümkün. Düşünülmesi gerekilen nokta, Nazım'ın son dönemlerinde âdeta binbir pişmanlık kütleleri arasında sıkışıp kaldığıdır. Bir tarafta Türk klâsiklerine açmış olduğu savaşın derinden duyulan pişmanlığı, diğer tarafta Sovyet ajanlarının âdeta kullanıp gözden çıkarmayı düşündüğü ince bir ayrıntı. Nazım elbette farkındaydı bunun. Öyle ki ölümünden bir gün önce eşi Vera (Tulyakova) onunla ilgili itirafları -fakat nedense pek üzerinde durulmadı bu itirafların- dikkat çekicidir. Şunları anlatıyor Vera; "Nazım, ölümünden

bir gece önce Komünist rejimin bir kutlamasına davet edilmişti üst düzey yöneticiler tarafından. Gitti elbette, fakat gece yarısından sonra eve döndüğünde kendini lâvaboya oradan da banyoya zor attı. Sürekli kusuyordu çünkü. Öyle ki öksürünce ciğerlerinin sökülebileceği ihtimalini bile düşünmeye başlamıştım. Gün ışımaya başladığında ise, o çoktan ölmüştü. İnanıyorum ki davet edildiği o gecenin onun ölümüyle doğrudan bir bağlantısı olsa gerek."

Türkçenin en güzel şiirlerinden Ağa Camii, Salkım Söğüt, Memleketimden İnsan Manzaraları, Şeyh Bedreddin Destanı, onun Türkçeye olan ciddî hâkimiyetinden güzel örneklerdir. Yaşadığı dönemin siyasal sorunlarından kaynaklanan kişisel burukluklar bile, halihazırda, Nazım'ın şair olarak 'sırra kadem basan' inançsızlığını gölgede bırakmaz. Çünkü şiirin, kurgusal ve içeriğine ait olma bakımından dini ve ırkı yoktur. Bu noktada onun son zamanlarda takıldığı ölüm olgusu da su götürmez bir gerçek. Söylediği, "Sıram gelince yeryüzüyle örtün üzerimi" dizesi, kadife yüzlü ölümün ne kadar da lirik bakışla sevecenleştirildiğini düşündüğüm bir serlevham olmuştur hep.

Nazım Hikmet büyük şair olmanın ötesinde, ciddi hafakanlar geçirmiş, yurdunun ve milletinin kurtuluşu yolunda –yöntemler farklı olsa bile- ciddi kaygılar duymuş mert bir komünisttir. Bir yazar olarak onun şiirinde yatan gerekçeli kararı onaylıyor, fakat dünya görüşüne olan zıtlığımı her zaman ilân ediyorum.

Toprağı bol olsun!

“SOKAKTA”Kİ YABANCI

-Merhum Bahaeddin Özkişi’nin aziz ruhu için-

Çok oldu edebiyatımızın, sokağı güzelleştiren ve sokakla birlikte kuş yuvası kokan yılları yeniden hatırlatmasını bekleyeli, sokağı terk edeli. Kimsenin hakkını üzerime almak istemem, şimdi yazı dünyasının hemencecik ucundan kıyısından tutanlar, bir çırpıda dünyayı kurtarmanın düşüne yatıyor ve sokak gibi “sıradan” bir konuyu anlatmanın âdeta küçük düşürücülüğüne pek yanaşmak istemiyorlar. Hatta geçenlerde, bahar yazısı yazanları “densizlik”le suçlayan ve ‘ciddi’ olmak adına düpedüz kırıcı olmayı göze alabilen bir kalem sahibinin bu tutumu nasıl açıklanmalı? Onlar için her şey, ciddiyetin pek yakıştığını düşündükleri vakur bir çehre ile karışık bilgiç edalar eşliğinde yazdıklarının yayınlanmasını beklemenin verdiği hazzın tadına varmak. Sonra, memleket meselelerinin bunca yükü altında kim uğraşır sokakmış, kediymiş, yaprakmış! Peki gerçek böyle midir dersiniz?

İnsanla sokak arasındaki bu yakınlık, sakın çocukluğumuza dair bizleri çağıran bir sır olmasın? Evlerin serin taşlıklarından dışarı taşan o çocukluk anılarının üzerimize sinen kokusunu bir çırpıda silkeleyip hayatın akışına mı bıraktık kendimizi? İçinde büyüdüğümüz kara taş döşeli sokakların geçiverdiği yıllar, bugün neden can sıkıcı bir tavırla mamur kılınmak adına köstebek yuvasına çevriliyor? Halbuki sokakla aramızdaki bağı güçlendiren ve sokak kelimesine çocuksu bir alışkanlıkla dudak büken bizler, aşina vakitlerde aşinası olduğumuz o masum çehreleri, yüreğimizde-

ki renklerin en dokunaklısına tutunarak yadederiz. Safi bir sevinç gailesi arasında eriyip giden ülfet, içimizdeki saklı burukluk, sokağın sesleri arasında yitip giderken bile sokağa yaslanmadan anlatılan bir metinden zevk alamaz olduk sonunda.

Dünyanın sokakla sınırlı sanıldığı o çocukluk zamanlarında, surat asmakla bisiklet kelimesi arasında kurduğumuz yakınlık, rüyalarımızın kederli sofralarından kalkıp gitmekle eş değerdi çok vakitler. Acınası masumluğuyla bizim olan sokak; güvercin gerdanlığına bıraktığımız heveskâr sıcaklığıyla bizleri sarıp sarmalayan tatlı bir buse idi yalnızca. Annelerin yüzündeki sevinç, babaların koltukaltlarında taşıdığı dinç duygular ve ağabeylerin anlamadığımız bir dille karşıladıkları sloganlı zamanlardan geriye, elektrik tellerine asılı yırtık uçurtmalar, ahengi bozulmuş oyunlar ve tebessümle hatırlanan kırık, dökük bisiklet sesleri kaldı yalnızca. Bir de yağ tenekelerinde büyütülen ve büyütülürken evi çevreleyen duvar üzerine sıralanmış, çeşitli renk ve kokular eşliğinde hergün bizleri selâmlayan güllerin altında solmuş yazılar…

Mevsimlerin biz insanlara hatırlattığı ilk sevinci veya ürpertiyi sokakta buluyor olmamız nedendir dersiniz? Başımızı uzattığımız zaman yağan karın büyük bir özenle âdeta ütülenmiş gibi duruşunu, iplik gibi çiseleyen yağmurun bıraktığı ilk şekilleri ve ağaçlardan geriye kalan cansız elbiseleri, yaprakları yani, ilk görüşümüz pencerelerimizin sokağı işaretlemesiyle değil midir? Hem nasıl unuturuz ki, kısa ayrılışların ardından, geriye dönüşün verdiği o tatlı haz eşliğinde sokağın bizleri gülümseyerek karşılamasını! İç içe geçmiş evlerin çerçevelediği, çoğu zaman dar aralıklar eşliğinde geçtiğimiz zaman dilimlerinde neler yoktur ki anılarımızın yıpranmış kenarcığında? Bahçelerden taşan dalların ilk sürgünlerini, çiçeklenip meyveye duruşunu, sokak arasında sıralanmış bilyelerimizin yuvarlanarak renk cümbüşü hâlinde avuçlarımıza doluşunu… Sokakta geçen yıllarımızın, yaşadıklarımızı güzelleştiren taraflarını düşündükçe, sınırları kalkmış bir ülkenin an-

sızın işgale uğramış ve insanlara kötülük çiçeklerini sunan karelerini hatırlıyorum çoğu zaman. Sınırları kalkmış bir çocukluğun, sokakla iç içe tükettiği saatleri yeniden yaşaması elbette mümkün değil. Fakat suya ulaşmak için çaba gösteren bir tarafımızla çocukluğun sokak aralarına karışan temaşasını her defasında aynı yerde, aynı zamanda ve aynı yüzleri, olayları tekrar hatırlamak isteğinden vazgeçemeyişimiz, ilk yaratılışın sırrına ulaşmak arzusu gibi berrak bir ufunetle sarmalamıyor mu bizleri?

Merakımı daha fazla bastıramayacağımı anladığımdan olsa gerek, hiç üşenmeden, içinde "sokak" geçen telif eserlerin bir bir dökümünü yaptım sonunda. Aralarından çoğunu okuduğum bu eserlerin, ucuna kıyısına iliştirdiğim notlar arasında yazdığım, "Ülfet çocukluğu anlamlı kılan sokağın kendisindedir." cümlesi üzerinde düşündüm o an. Evet, sokağımızı anlamlı kılan bütün suretlerin bir ağırlığı vardı o vakitler ve biz uzayıp giden hatıralar arasında sığındığımız bu özlemleri o günün samimiyeti ve saflığı ile taşıyorduk kalbimizin kırılgan bir köşesinde. Yazmalıyım elbet, sırasıyla; Sokak, Sokak lâmbaları, Sokak Şarkıları, Sokaklardan Bir Kız, Sokakların Çocuğu, Sokakta, Sokakta Gürültü Var, Sokakta Harp Var, Sokaktaki Adam, Sokaktan Gelen Kadın, Sokağın Ucu Deniz, Sokağa Açılan Kapı, Perçemli Sokak, Sokağımızın Sesleri… Şimdilik bunları yazabilirim. Ancak biliyorum ki, edebiyatımızın en sade ve sıcak metinleri, konusunu sokaktan almış olanlardır. Sokaktır çünkü dünyanın ilk kapısı. Sokaktır ummadığımız zamanlarda içimizden kopup gelen sözleri tekrar edip durduğumuz mekân. Benim hatırladığım sokak öykülerinin, şiirlerinin ve romanlarının, belirgin bir şekilde bıraktığı tadı şimdilerde yeniden yaşamaya başladım. Birileri akıl etti de Milli Eğitim Bakanlığı'nın "yüz temel eser" dizisinden sonra yeniden günışığına çıktı "Sokakta" ve yazarı Bahaeddin Özkişi. Bunca yıldır başucumuzda duran bu

eserden ve yazarından niçin haberdar kılınmamıştık? Sorumlusu kim olacaktı peki bunun?

Düşünüyorum da acaba daha kaç yazar var bu şekilde ademe mahkum edilen? Oysa "Sokakta" isimli eserin birçok kalem sahibinin yazdıkları göz önünde tutulacak olursa eğer, ağırlığı altında ezilecekleri bir konu ve üslûp taşıdığı söylenebilir. Eserde sokak, otuz yıllık gibi gözüken ve fakat aslında son yüzeli yıllık değerler manzumesinin sokakla özdeşleştirilerek alegorik bir şekle bürünen yapısıyla sunulmakta okuyucuya. Unuttuğumuz ve medeniyet ölçülerimiz arasında yer bulan bir konu ile yapılan girişte, aslında birçoğumuzun "iyi saatte olsunlar" kabilinden geçiştirdiği bir sorumluluk aldığını görüyoruz. Bizlere miras bırakılan bu sokak, gerçekten bize mi aittir bunca yıldan sonra? Özlediğimiz, beklediğimiz ve sürekli ertelediğimiz bu medeniyet iddiası, gerçekten yaşanmış mıdır bu topraklar üzerinde? Sokağımızı kirletenler kimlerdir gerçekte? İşte yazarın cümlelerinden birkaç satır; "Akşam, sokağımıza ahenkli satıcı sesleriyle yaklaşırdı. Sanki yoğurtçu, leblebici, koz helvacı, aşureci, karanlığı birer ucundan tutar, bir örtü gibi geceyi çeker getirirlerdi. O saatlerde son oyun çığlıkları, son koşuşmalar duyulurdu… Sonra akşam, kısa ve gür ezan sesinde günün bittiğini söylerdi bize. Otuz yıl önce zaman kesin sınırlarla ayrılırdı. Akşamsa vakit, noksansız akşamdı. Akşam, alaca karanlıkla yaklaşır, ezanla başlar ve kuş sesleriyle son bulurdu…"

Sokağımızı kaybetmekten korkan bütün çocukların ve çocuklukların, birer iyi niyet işareti sayarak sıraladığımız bütün hasletlerini tütsüler eşliğinde, sokak boyunca arşınlamak için yeniden çağırmalıyız.

ŞEHİR, ŞEHİR İÇİNDİR

Şehir yazılarının delişmen yazarlarından Ahmet Rasim'in "Şehir Mektupları"nı okudunuz mu bilmem… Eskiyen bir tarafıyla özünde şehirli olmanın övüncünü hırpani bir dille anlatan yazar, genelde şehirli olmanın ustalığına dair öyle kelimeler döktürüyor ki demeyin gitsin!

Şimdi gezginlere has bir bilgiçlikle şehirlerden veya şehirlerin avucumuzdan kayıp giden özgül benzemezliklerinden söz edecek değilim ve böyle bir iddiam da yok. Fakat bir şehirde yaşıyorsanız ve yaşınız henüz kemale ermemişse, ister istemez aklınıza birden geliveren tesadüflere duyarlı birkaç sitemde bulunmak hoş karşılanır mı bilmem! Üstelik önünüze yığdığınız romanların şablonlarını da, yaşadığınız romanların şablonlarını da, yaşadığınız şehrin üzerine oturtup, saf saf beklemeye koyulacaksınızdır belki de. Ama ben öyle yapmayacağım. Çünkü şehirli olmanın kıvancını yaşadığımdan mıdır nedir, bu zorunluluk bana biraz da asker mektuplarının feci kelime kopukluklarıyla yuvalanmış zarflarını hatırlatacaktır yine de. Yani, kısa kaçamakların dışında terk edilmeyen bir şehrin ne hikmetli sözleri olabilir ki hem? İşte "Beş Şehir"; Tanpınar'ın ruhunu çekip çeviren kelimelerin aynası olmaya namzet muhteşem bir şehir sözlüğü… Tıkılı kalmış birçok ve bölük pörçük mısraların yollar boyunca akıp gitmesi sizce çok mu önemliydi acaba? Hani tutuklu kılındığınız bir zaman diliminde yaşarken, farkına varamadan gitmeyi çok is-

tersiniz ya için için, varacağınız yollar sizi yeniden soluduğunuz zamanların mekânına çekecektir sonra, hiç şüpheniz olmasın…

Ancak bulunduğunuz şehirden gece karanlığı çöktüğü zaman ayrılmamanızı acizane tavsiye edebilirim. Pek de tekin olmayan bu ayrılışın, neticede şehri yutan tarafını ve bu yutuş sırasında dokunaklı köy türkülerini dinlemenin acunluğunu büzüşerek dinlemenin ne anlamı olabilir ki? Karanlık sadece şehri değil, maksimum düzeyde umutlarınızı da yutacaktır sonra... Bundan arta kalan zamanda ise, ne Ahmet Rasim'in ne de Tanpınar'ın kekilli yazıları ilâç olmayacaktır sıkıntılarınıza. Dünde kalan efendi tedbirli şehir anılarının bugün nitel dökümünde sadece ahlar, vahlar ve örgün badirelerin ince temaşası vardır hatıraların gözden kaçan bölümlerinde. Hatırlayınız, "Simyacı"nın yazarı Paulo Coelho, bir şehir gezgincisi olmamasına rağmen, kahramanı Santiago'yu gecenin bir karanlık vaktinde gezdirir şehir şehir. Ama bunu yaparken bilgiç bir tavrı vardır ve memnundur bu yaptığından. Oysa bir şehri gecenin karanlığında gezmekten başka daha büyük bir korku yoktur dünyada, olamaz da.

Yanılmayı çok isterdim gerçekten. Baudelaire, bir şaşkınlık sonrası yazdığı "Hüzün ve Serseri" isimli şiirinin bir yerinde: "…/Bu pis şehrin kara ummanından uzak/ Başka bir ummana, sade renk ve hayat / El değmemiş gibi mavi, derin, berrak? / …Götür beni vagon, kaçır beni gemi.." dizelerini sürüyor insanın önüne. Yani bir şehirli olarak, saygınlığının zedeleneceğini düşünüyor da olabilir, bilemem. Fakat yalnızlığın acılı gergefinde mavilerin seyyahı olmak isteyenlerin, yıldızların dökülüşünü seyretmek gibi bir lüksleri bu anlamda yok. Gideceğiniz mekânın ustası olmak, belki de katlanılmaz olanın çetelesini tutmaktan daha emniyetlidir. Victor Hugo'nun "Sefiller"i, derinden duyumsanan şehirli olmanın kahreden işkencesini seyrettirir bizlere sayfalar boyunca. Ama aydınlık, ışıltılı ve berrak taraflarına

baktığımız zaman şehir; eskinin felç olmamış ve keyifli "esnaflarının" bulunduğu, sözlerin saklı tutulduğu bir medeniyet örneği hâlinde karşılamalı bizleri. İşte Doğu'nun aydınlık gezginlerinin yazdıkları ve işte şehirli olmanın getireceği ufuk çizgisi!

Eklemeli miyim bilmem? Geniş zamanların kıyısında tek perdelik yaşayan insan için şehir, bir 'balkon' sevincidir sadece. Bütün bütün terk edilen ince nezaket yüklü alışkanlıkların yerini, bir kalemde bodur renklere bırakan şehirli insan, yalnızlığının ağıt makamını besteliyor durmadan. Yani bu bana, Maksim Gorki'nin "Gök Mavisi Yaşam" isimli öyküsünde vurgulanan bir bölümü hatırlatıyor yeniden; Evinin boyanmasını emreden ev sahibi, geldiğinde mavi bir renkle karşılaşır ve sorguya çeker boyacıyı; neden maviye boyadığını sorar ona. O da emredileni yaptığını ifade eder. Ev sahibi ise, kızgın bir tavırla, mavinin sokağın görüntüsünü bozduğu görüşündedir. Bunu duyan kahramanımız, kendi kendine mırıldanır: "Gök mavisine ne zaman düşman olduk ki biz?.."

Evet, gök mavisine düşman yaşayan şehirli insan, bırakıp gittiği yerlerin uzun uzadıya hikâyesini dillendirir fakat, gecenin koyu mavi olduğunun farkında bile değildir. Tıpkı seslerinin, şekillerinin, bulutsuzluğunun ve yağmursuzluğunun farkında olmadığı gibi. Tıpkı yaşamaktan duyduğu sıkıntının başkaları tarafından da yaşanmasını -maalesef- istediği gibi. Şehir yanacak ve o hırpanî merakıyla, elleri böğründe sessizce seyrederek hoşnut olacaktır. Çünkü o şehirlilik budalalığının vazgeçilmez dekorudur hep!

Bana da şehirlerin, işte böyle acınası şarkılarını yeniden tarihin tozlu arşivlerinden çıkarmak düşecektir her nedense!

YAVUZ BÜLENT BAKİLER'İ DİNLERKEN

"Sen" dedi, "O şiirin kime ait olduğunu biliyor musun?"

Sesimi çıkaramadım, bilmiyordum çünkü. Ortaokulu henüz yeni bitirmiş, çalıştığım inşaatta öğle yemeği saatinde evin sahibiyle koyu bir sohbete dalmıştık. Sorunun cevabını ilk defa ondan duydum, "Yavuz Bülent Bakiler, delikanlı" dedi. Ben sessizce tekrar ettim yine, " Yavuz Bülent Bakiler… Yavuz Bülent Bakiler…"

Dil ve Türkçe konusunda okuduğum ilk kitapların ve düşüncelerimi olgunlaştırmaya dönük isimlerin önemli simalarındandı o. Belirtmeliyim, Bakiler'in düşüncesini, yaşama biçimini, şiirlerini ve fikir yazılarını sevmeyebilirsiniz. Ama onun diline ve dille ilgili görüşlerine dudak bükmeye hakkınız olduğunu sanmıyorum. Kaldı ki, kelimelerle düşünen bir beyin için, yine kelimelerle "kabul" veya "red" tercihini kullanıyorsak ki öyledir, Bakiler'in su gibi berrak, gün gibi aydınlık ve süt gibi apak Türkçesini reddetmeye güç yetiremeyiz. Peki neden? Çünkü Bakiler, büyük bir tufan ve esrarlı depremler geçirmiş ve hâlâ da geçirmekte olan Türkçenin son burçlarından biridir. Varlık sahasını kaybetmeye yüz tutmuş bir toplumun ayağının altından dilini çekmek, söz konusu o toplumu "yer ile yeksan" etmeye yeter ve artar bile.

Bizim son derece ilginç çelişkilerimiz vardır dil konusunda. Alabildiğince sığ ve aynı derecede abartılı seyirler izleyen Türkçemiz âdeta, bir türlü kabuk bağlayamayan yara gibi bütün bir

bünyeyi sürekli acılarla tehdit edip, kanamaktadır. Bir bakarsınız "Öz Türkçe" sevdalıları, toplam üçbin-beşyüz kelimeyle insanları konuşturmaya ve dahası bu sayıyla bir 'bilim dili' oluşturmaya mecbur ve mahkûm eder. Bir bakarsınız komiklik derecesinde kopkoyu bir ağda ve kulak tırmalayan kelimelerle karşınıza çıkarlar. Gülmüşümdür bütün bunlara, gülmüş ve düşünmüşümdür yine. Fakat Yavuz Bülent Bakiler'i dinlerken, ayağımızın altından çekilmeye çalışılan dilin ne denli ideolojik tehditlerle yavanlaşmaya, bozulmaya ve budanmaya doğru yol aldığını dehşetle idrak ettim. Bir milletin varlığı, diliyle doğru orantılıdır. Dilin varlığı ise o milletin hayat bulması için tek 'sebep'tir. Ama beni dehşete düşüren elbette bildiğim bu sebepler değildir. 'Birlik' ve 'dirlik' noktasında Gaspıralı İsmail'in, Yahya Kemal'in, Necip Fazıl'ın, Ziya Gökalp'in ortalama yarım asır önce şüpheye düştükleri 'dil' konusunda söylediklerini bugün birer birer ortaya çıkmasıdır. Evet, neredeyse yüzelli yıldır ortak bir hareket merkezine oturtamadığımız dil bahsi çevresinde birliğimiz ve dolayısıyla dirliğimiz de tehdit altındaydı. İkiyüzelli milyonluk Türk âlemi dilinden, birliğinden ve dirliğinden yoksun, çöllerde yolunu kaybetmiş gibi korkak, tedirgin ve başıboş dolanıp durmaktaydı.

Biz, aydın bildiğimiz fakat beyninin kıvrımlarında kapkara yılanlar dolaşan "eli kalemliler"in sözleri ve yazdıklarıyla aldatıldık hep. Yıllarca, uçsuz bucaksız bir imparatorluğun mirasını reddederek çözebileceğimizi sandık bütün sorunlarımızı. Dilimiz, birliğimiz ve dirliğimize yönelik bütün iç ve dış çarelere(!) dört elle sarıldık. Ama sonunda vardığımız nokta, dibi gözükmeyen kapkara kör bir kuyu oldu! Dilbilimcilerin örnek metinler ve tezlerle Türk dilini, kavruk nesillerin ancak birkaç yüz kelimeyle konuşup anlaşmalarına 'sade', 'öz', 'gerçek' gibi yaftalar takmış olmaları, hali hazırda dil birliğimiz açısından gözle görülür bir ayrışmayı savuşturacak deliller olarak kabul görmüyor.

Dilin bir toplumun hayat bulma kaynağı olduğunu söylemiştik. Dilini unutan toplumların özellikle Azerbaycan, Özbekistan, Tataristan çevresi Türklerinin gerek dünya siyasetinde gerekse de bölgesel anlamda esamisi bile okunmaz. Bugün ilkokulu bitiren bir İngiliz, yetmiş bin kelime dağarcığına sahipken; aynı şekilde bir Alman'da bu kelime sayısı altmış beş bin ve Arap'ta onyedi binlerde seyrederken; neden benim dilimde ilkokulu bitirenlerin dünyaları topu topu yedibin kelimeyle sınırlandırılıyor? Çünkü dil, Jakoben ve tektipçi anlayışların emrine sunulamayacak kadar hassastır da ondan. Yanlış hatırlamıyorsam seksen öncesinde şöyle bir slogan vardı; "Vatandaş, Türkçe konuş !" Ama devir değişti, o köprülerin altından çok sular aktı ve artık o slogan yerini daha modernlerine bıraktı; "Vatandaş, Türkçeyi doğru konuş!" Yoğun bir istilâ yaşayan dilin rengi de gittikçe sulanmaya başladı. Tabelâlar, mekân isimleri, reklâmlar, sohbetler, âdeta toplumsal gerçeğimiz hâline ge(tiri)ldi.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 'dil' konusuyla ilgili son genelgesinden haberiniz var mı bilmiyorum? O genelgede hatırladığım kadarıyla artık kullanılması yasaklanan kelimelerden bazıları şunlar; "vatan, millet, yurt, hatıra, fikir, fert, dünya, hayat, zaman, mekân, devir, ızdırap...." Dili kadük, kavruk ve tıknefes bırakmaya çalışanları; fert fert, vatan içinde millete şikâyet etmemek, hayatta ızdırap duyulması gereken böyle bir devirde ve böylesi çirkin bir zamanda konuşmamak için, hatıralarla avunmanın da fikir noktasında ciddi bir önemi olmamalı diye düşünüyorum.

Yavuz Bülent Bakiler'i dinlerken, Türkçenin güzelliğine, akıcılığına ve birliğimiz için taşıdığı anlam ve öneme bir kez daha âşık oldum.

"Sen" dese, buruk bir öğle yemeği saatinde inşaatında çalıştığım evin sahibi şimdi, "O şiirin kime ait olduğunu biliyor musun?" Belki o zamanın cazibesini ilk gençliğin ardından daha bir

hatırlayan efsunkâr çekingenlikle, "elbette bilirim, ki o şiir Antepli bir delikanlının, Yavuz Bülent Bakiler'indir" diyebilirim artık.

Dilimize, birliğimize ve dirliğimize can u gönülden aşk duyanlara ne mutlu!